

PRESEKI

GLASILO TEMELJNIH ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA
DELA GOZDNEGA GOSPODARSTVA B L E D

št. 1-2
marec '82

BLEJSKO GOZDNOGOSPODARSKO OBMOČJE SKOZI DVAJSET LET

V eni izmed prejšnjih števil "Presekov" smo se poblíž seznanili z gibanjem velikosti gozdne površine, lesne zaloge, tekočega prirastka in sečenj v našem območju. To pa niso edini pokazatelji dobrega ali slabega gospodarjenja. Danes bolj kot kdajkoli spoznavamo, da so vlaganja v biološko proizvodnjo ob pomanjkanju surovin in energije nujna. Četudi izkoriščamo naraven proces ustvarjanja novih dobrin v gozdu, moramo vedeti, da samo z izkoriščanjem ne bomo dosegli svojih ciljev v gozdu. Uspešno nam je lahko koristil brez vlaganj v našem sodelovanju le, dokler so bile naše zahteve skromne, gozda pa je bilo v izobilju. Ko pa zahtevamo več, je zadovoljevanje potreb le začasno in nepopolno, če ne bi vanj vlagali.

V najvažnejši del biološke proizvodnje posegamo z gojenjem gozdov, s čimer na osnovi naravnih danosti - rastišča - usmerjamo razvoj gozda, da bi lahko uspešno zadovoljeval naše potrebe. Pri gojenju vlagamo znanje in sredstva in težimo seveda

k čim manjši porabi. Čim bolje poznamo naravne procese in njihovo medsebojno povezanost, tem bolj skrbno in učinkovito lahko vlagamo v gozd. Pri teh vlaganjih ne odloča toliko obseg stroškov, ampak učinek vlaganj, ki pa je večji, če smo ukrep izvedli na pravem mestu in ob pravem času.

V današnjem prispevku se bomo seznanili z obsegom in učinkom neposrednih vlaganj v manjše razvojne stopnje gozda, ki nam še ne prinašajo gospodarskih koristi.

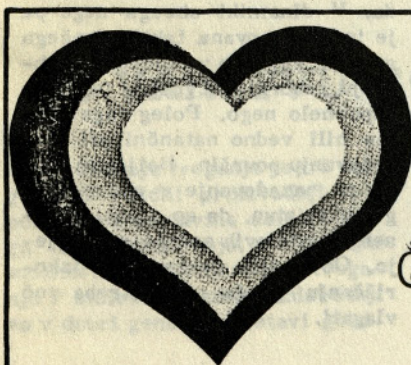
Pri pregledu vlaganj se bomo omejili na čas po letu 1964, ker se je tedaj pojavilo v naši zavesti in dejavnosti sodobno spoznanje o pomenu gojenja gozdov. Omeniti moramo tudi, da so bile takrat organizacijske in materialne možnosti veliko boljše v družbenem sektorju.

Najprej primerjajmo vlaganja v umetno obnovo, to je v izpopolnjevanje in sadnjo s sadikami, in sicer ha na 1000 ha gospodarskega gozda po sektorjih lastništva.

	na 1000 ha gosp. g.			
	Leto 1964	1969	1974	1979
družbeni gozd	2,23 ha	3,35 ha	2,01 ha	1,48 ha
zasebni gozd	0,76 ha	2,38 ha	1,66 ha	1,58 ha

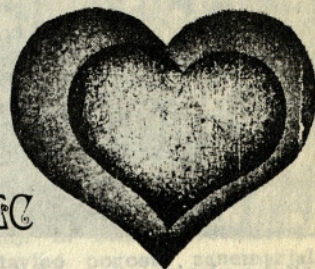
Protí koncu prvega desetletja smo naglo dvignili obseg umetne obnove v obeh sektorjih, pozneje pa je opazen trend stalnega upadanja, ki je močnejše v družbenem sektorju. O tem največ

povedo podatki o porabi sadik v območju: od leta 1970, ko smo porabili 528.000 sadik, smo v letu 1979 porabili le še 228.000 sadik.

VSEM ŽENAM

ČESTITAMO ZA 8. MAREC

Podatek o obsegu sadnje ni najboljši pokazatelj smotrnosti in učinkovitosti našega gojenja. Delež umetne obnove je lahko upravičeno manjši, če uspešno vključujemo naravno mladje. Dokazano je tudi, da je naravno mladje bolj vitalno in odporno kot sadike. Ako je temu tako, potem je naš pokazatelj v posameznih primerih celo nasproten tistemu, kar smo želeli. Podatek je veliko boljši, če ugotovimo, kakšen delež pri skupni obnovi gozdov pomeni umetno vnašanje. Ocenjujemo, da je ta delež med 20 do 25 %, kar velja tudi za slovensko poprečje. Poleg tega bi bilo koristno vedeti, ali so vse posekane površine uspešno pomlajene in ali so posekani kvalitetno najslabši sestoji z nizkimi donosi.

Za družbeni sektor lahko trdimo, da smo po obsegu obnovili zadostno površino gozdov, saj imamo danes okoli 25 % najmlajših faz. Tudi vključevanje naravnega mladja je vedno uspešnejše. V zasebnih gozdovih, kjer smo pravtako ugotavljali deleže razvojnih stopenj s pomočjo zračnih posnetkov, je ocena sicer manj natančna zaradi razdrobljenosti pomladitvenih jeder. Okoli 11% deleža najmlajših razvojnih stopenj je izrazito premalo. Posledice slabo usmerjenega kmečkega prebiranja so torej očitne. Pomlajanje je po obsegu prešibko, zaradi razdrobljenosti pa ne omogoča varčne nege. Ob teh podatkih dodajmo še to, da sta kvaliteta in sestava po debelinah pri lesnih zalogah v zaseb-

nem gozdu zelo različni na majhnih površinah, na splošno pa slabši kot v družbenih gozdovih. Vmes so večje površine gozdov, ki so zaradi prekomernega izkoriščanja in nazadovanja v sestavi in kvaliteti drevesnih vrst v velikem razkoraku z možnostmi rastišč. V zasebnem sektorju je torej veliko razlogov, da bi moral biti obseg umetne obnove večji. Tudi podatek o neizpoljenih načrtih to pove: umetno obnovo izvajamo le na dobrih 60% predvidenega obsega.

Ugodno sliko našega uspeha daje povečana produktivnost, saj smo jo pri obnovi znatno dvignili. V letu 1964 smo na dnino posadili 110-115 sadik, v letu 1980 pa že 180-200. O uspešnosti bi laže presojali tudi, če bi sistematično spremljali mešanost drevesnih vrst in kvaliteto v mladju. Po splošni sodbi se nekoliko preveč naslanjamo samo na sadnjo smreke. Res pa je tudi, da se pozneje vključijo naravni listavci in drugi iglavci. Preveč enolične in čiste sestave

drevesnih vrst so dokazane v letvenjaki in drogovnjaki, ki so plod naravnega in umetnega pomlajevanja pred 15 in več leti. Znano nam je, da so čisti sestoji manj odporni pred škodljivci, snegom in vetrom.

V zasebnih gozdovih nismo zadovoljni z obsegom izvršenih premen nekvalitetnih sestojev panjevske bukve s kvalitetnimi mešanimi sestoji. Ugotovili smo vsaj dobrih 200 ha panjastih slabodonosnih gozdov na zelo dobrih rastiščih, a smo jih doslej aktivirali le slabih 14 ha.

Mlajše razvojne stopnje, naravno in umetno mladje, letvenjake in drogovnjake negujemo naprej. S sečnjo negujemo tudi vse starejše razvojne stopnje, ki obsegajo časovno precej večji razpon kot neposredna nega mlajših faz.

Danes nas zanimajo vlaganja v neposredno nego in sicer ob podatku, koliko ha smo negovali na 1000 ha gospodarskega gozda po sektorjih lastništva.

	na 1000 ha gos. gozda			
	Leto 1964	1969	1974	1979
družbeni gozd	39,25 ha	73,71 ha	56,21 ha	48,23 ha
zasebni gozd	5,63 ha	19,95 ha	25,84 ha	20,22 ha

Spet je očitna podobna rast obsega nege do leta 1970 in nato postopno padanje v družbenem sektorju. V zasebnem gozdu pa je dinamika nekoliko drugačna. Pravtako je ob celo večji površi-

ni gospodarskih gozdov obseg nege v zasebnem gozdu več kot 50% manjši od družbenega. To je posledica manjših površin mlajših razvojnih stopenj, ne pa toliko zanemarjanja nege.

Fužinske planine

Foto: I. V.

V zadnjih petih letih je obseg nege v obeh sektorjih približno takšen, da bi v 10 letih na vsaki površini mlajših stopenj dvakrat ukrepali. Podatek o površini, zajeti v negi, je torej bolj objektivni kot pri obnovi. Nesporno je torej tudi, da obseg nege pada. V dinamiki obsega nege pa je tudi vsebovana taktika našega gojenja, saj smo v določenem obdobju morali izvršiti tudi vso zapoznelo nego. Poleg tega nismo bili vedno natančni pri prikazovanju površin. Bolj vprašljivo je nazadovanje v obsegu nege ob dejstvu, da se zlasti v zasebnih gozdovih sečnje povečuje. Ob večjih zahtevah in izkoriščanju gozda pa je treba več vlagati.

Kako pa je s kvaliteto nege?

Produktivnost pri posameznih opravilih je povsod močno narasla. V 15 letih tudi za več kot 100%. Podatki so objavljeni vsako leto v poslovnih poročilih. Kaj pa ocena uspešnosti ukrepov? Dobro osnovo za oceno nam dajo podatki o mešanosti in zarasti v mlajših stopnjah, ki smo jo ugotavljali zadnjih deset let s pomočjo zračnih posnetkov. Bodočnost mladovja, letvenjakov in drogovenjakov žal ni vedno ohrabrujoča. Preveč imamo še vedno čistih smrekovih sestojev na rastiščih mešanih sestojev, neredko so vrzelasti oziroma slabše kvalitete in ogroženi po snegolomu. Posamezne primerjave med dejanskimi sestoji in modelnimi sestoji, ki so "narejeni" iz domačih razmer (v primeru Pokljuke), niso vedno ugodne. Če do starosti 30-40 let še nekako ustrezajo tako po številu osebkov kot po za-

logi, se v poznejših razvojnih stopnjah podatki vedno bolj razhajajo. Vzroki niso samo v pre-slabi zasnovi od samega začetka in ne vedno zaradi elementarnih nesreč, ampak predvsem v našem razmerju do teh sestojev, v jakosti in pogostosti redčenj in v ogrožanju varnosti s poškodba-mi.

O teh vprašanih bi bilo dobro spregovoriti v posebnem prispevku, kjer bi ob podatkih po vrstah izvršene sečnje marsikaj lažje in bolje razumeli.

V širši okvir gojenja gozdov štejemo tudi varstvene ukrepe. Zanimivo je, da smo kljub večji površini gospodarskih gozdov v zasebnem lastništvu mnogo več vlagali v varstvo družbenih gozdov.

Podatki o urah na 1000 ha gosp. gozdov:

ško amortizacijo, čeprav po vsebini dogajanja v gozdu večkrat povzročajo večje potrebe kot proizvodnja za trg.

Primerjajmo vsa vlaganja v gojenje še po ekonomski strani. Vlaganja v gojenje primerjajmo z iztržkom za gozdne sortimente v % deležu za zadnjih 10 let:

Leto 1971	1972
5,9%	5,6%
Leto 1973	1974
4,7%	3,7%
Leto 1975	1976
5,4%	6,3%
Leto 1977	1978
5,8%	6,0%
Leto 1979	1980
5,9%	5,1%

Gibanje okrog srednje vrednosti med 5 - 6 % je še najbolj povezano z gibanjem obsega relativno drage umetne obnove.

Na koncu še to: izvrševanje gojitvenih del je v družbenem sektorju dokaj skladno s predvidevanji v gospodarskih načrtih-isto velja za sečnjo, kjer je sicer zaskrbljujoč delež slučajnih pripadkov. V zasebnem sektorju sečenj ne izpolnjujemo - npr. pri listavcih komaj dobrih 50% - kar ima za normalno posledico tudi manjši obseg vlaganj tako v obnovo kot nego. Ob znanih družbenih potrebah po lesu in možnem negovalnem učinku sečenj velja v naslednjem obdobju biološki proizvodnji zlasti v zasebnem sektorju posvetiti mnogo več znanja in truda ter prav tako zagotavljanju pogojev za sodobno proizvodnjo. Med zaviralnimi dejavniki je na prvem mestu slaba odprtost s prometnicami.

(Nadaljevanje v naslednji številki)

Janez Košir, dipl. ing

	Leto 1964	1969	1974	1979
družbeni gozdovi	1.103	1.165	794	459
zasebni gozdovi	185	407	222	165

O varstvu gozdov govorimo v posebnem prispevku, zato si oglejmo še skupne podatke o vlaganjih v obnovo, nego in varstvo gozdov v odnosu do blagovne pro-

izvodnje:

Število vložnih ur/1 m³ blagovne proizvodnje je bilo po sektorjih lastništva naslednje:

	Leto 1964	1969	1974	1979
družbeni gozdovi	0,81	0,76	0,64	0,32
zasebni gozdovi	0,42	0,90	0,67	0,45

Kljub temu, da je v pokazatelju upoštevana vsa povečana gospodarnost ukrepov, lahko vidimo, da vlaganja nazadujejo. Zanimi-

vo je tudi, da so vlaganja v blagovno proizvodnjo večja v zasebnem sektorju. Za lastno porabo namreč ni treba plačevati biolo-

O VARSTVU GOZDOV V NAŠEM OBMOČJU

Zmanjševanje tveganja je pri dolgoročni gozdni proizvodnji zelo pomembna sestavina dolgoročnega racionaliziranja. Temeljne možnosti za zmanjševanje tveganja v biološki gozdni proizvodnji so v dobri genetski sestavi gozd-

nega drevja, v ponaravnem oblikovanju mehansko in biološko stabilnih sestojev ter v krepitvi bioloških mehanizmov. Krepitev proizvodne varnosti kot prvo dolgoročnega racionaliziranja moramo upoštevati v ciljnih in ukre-

pih pri gospodarjenju z gozdovi.

Nekateri gozdovi v Sloveniji in tudi v našem gozdnogospodarskem območju kažejo, da smo v daljnji in bližnji preteklosti to sestavno pogosto zanemarjali.

Snovanje čistih smrekovih kultur v nižinskih pa tudi v gorskih predelih, šablonsko in nenaravno gospodarjenje z gozdovi, uvajanje neustreznih kombinacij drevesnih vrst pri premenah mladonosenih gozdov, vnašanje tujih drevesnih vrst na njim neustrezna rastišča ter vmešanje neavtohtonih živalskih vrst povzročajo škode kirotične in aliotične narave ter zahtevajo dokaj velik obseg varstvenih del.

Iz poročil o pojavih in škodah zaradi rastlinskih boleznih in škodljivcev ter elementarnih nesreč za obdobje 1970-1979 lahko ugotovimo, da se naše območje predvsem po številu povzročiteljev ter obsegu škod precej razlikuje od večine drugih območij v Sloveniji. V obravnavanem obdobju je bilo v Sloveniji registriranih

okoli 130 različnih boleznih, škodljivcev in elementarnih nesreč, v našem območju pa le 23.

Za to se lahko zahvalimo le ostrejšim klimatskim razmeram in sorazmerno majhni pestrosti drevesnih vrst. Seveda pa enoličnost glede mešanosti drevesnih vrst pomeni le majhno število vrst povzročiteljev škod, same škode so pa lahko pogoste in zajamejo velik obseg. Vsekakor moramo pri nas ugotoviti, da smo bili v poročilih doslej premalo dosledni in sistematski. Z gotovostjo lahko trdimo, da v celoti ali v določenem letu nismo zajeli takih škod in pojavov, ki so očitno bili in ki jih druga gozdna gospodarstva prikazujejo. Tudi škod, ki se pojavljajo vsako leto v enakem obsegu ali so celo v porastu, dostikrat v po-

ročilih ne navajamo.

V poročilu republiškega gozdarskega inšpektorata, ki je sestavljeno iz poročil posameznih gozdnogospodarskih območij, za naše območje ni naveden obseg škode, dostikrat pa niti pojav sam za take vrste, ki so značilne za naše območje in ki se zanesljivo pojavljajo vsaj občasno. Take so na primer škode zaradi snežnih plazov, zemeljskih plazov, strele, tovarniških plinov, hudourniškega delovanja, paše domačih živali. Premalo poudarka je tudi na rdeči gnilobi in kostanjemem raku.

Največ škod je zaradi elementarnih in drugih nesreč predvsem vetrolomov in snegolomov, ki se pojavljajo vsako leto, občasno celo v katastrofalnih obsegih. To se odraža v porabljenih dneh za varstvena dela, ki se v letu večjih snegolomov in vetrolomov ali naslednje leto močno povečajo. Slučajni donosi, med katere spadajo poleg vetrolomov in snegolomov še sušice, mehanske in druge poškodbe, zavzemajo za obravnavano obdobje kar 24 % vseh sečenj v družbenih gozdovih in 8 % v zasebnih gozdovih.

Zelo dobro se poroča o gozdnih požarih, za katere je za vsako leto ocenjena škoda in zajeti stroški za gašenje in varstvo pred požari. V preteklem obdobju je bilo registriranih 44 požarov. Njihovo število se je v zadnjih letih preteklega obdobja močno zmanjšalo.

Poseben problem je škoda zaradi divjadi. Čeprav povzročajo srnjad sicer vedno več škode, je ta večinoma vzdržna, medtem ko nastaja problem zaradi razširjanja jelenjadi in muflona, ki na posameznih področjih delajo že neznosno škodo. Če upoštevamo sorazmerno kratek čas od prvega pojava teh dveh vrst divjadi, smo upravičeno zaskrbljeni, saj lahko v bližnji prihodnosti pričakujemo, da bodo škode po divjadi postale na širših področjih nevzdržne.

Po številu porabljenih dni za varstvena dela v zadnjih letih bi lahko sklepali, da so gozdovi blejskega gozdnogospodarskega območja glede boleznih, škodljivcev in elementarnih nesreč dokaj varni. To bi lahko sklepali zla-

Kvalitetna bukovina ima danes visoko ceno. Foto: I. V.

sti za družbene gozdove, v katerih je v drugi polovici obravnavanega obdobja število dni za varstvena dela stalno padalo. Tudi v zasebnih gozdovih je očiten skromen padec že itak relativno skromnega obsega varstvenih del.

Pri tem se naše območje razlikuje od drugih, kjer se delež obnove gozdov zmanjšuje, delež nege in varstva gozdov pa povečuje. Varstvo gozdov v Sloveniji je čedalje večja postavka v družbenih gozdovih, kjer je porabljenega relativno dvakrat toliko denarja kot v zasebnih goz-

dovih.

Kljub zmanjšanemu obsegu varstvenih del, kar je v nasprotju s slovenskimi razmerami, je ugotovitev, da so naši gozdovi dokaj varni, lahko če trenutna stalna nevarnost elementarnih nesreč in vse večja neusklajenost odnosov med rastlinsko in živalsko komponento v naših gozdovih prav gotovo ne vplivata pozitivno na zmanjšanje škod in s tem na zmanjšanje tveganja v dolgoročni gozdni proizvodnji.

Valentin Toman, dipl. ing.

OPUŠČENE KMETIJSKE POVRŠINE IN GOZDARSTVO

Martinčkova kvaliteta se umika mladim sestojem. Foto: I. V.

V programu razvoja na področju gozdnogospodarskega načrtovanja in prostorskega planiranja, ki ga bo opredelil bodoči gozdnogospodarski načrt območja, ima poleg drugih posebno mesto naloga, ugotavljati opuščene kmetijske površine, ki bodo perspektivno predvidene za gozd.

Omenjena problematika je bila med drugim obravnavana tudi v študiji z naslovom Problematika zaraščanja opuščenih kmetijskih zemljišč v luči valorizacije prostora s posebnim poudarkom na reševanju s strani gozdarstva. Ker gre pri tem za pereč družbenoekonomski problem, ki neposredno zadeva tudi panogo gozdarstvo, je prav, da ga nekoliko podrobneje osvetlimo.

Da je gospodarjenje z gozdnim prostorom v našem gozdnogospodarskem območju še kako pomembno, zgovorno pričajo podatki iz Strokovnih osnov o temeljnih prostorskega plana za občini Jesenice in Radovljica. Podatki navajajo, da je v intenzivnem zaraščanju 2.248 ha, v začetnem stadiju zaraščanja 3.227 ha, že opuščena kmetijska dejavnost je na 2.996 ha in prognozirana opustitev kmetijske dejavnosti iz različnih vzrokov še na 2.991 ha. To pomeni, da je v območju ta pojav zelo pereč. Če bi dovolili, da se vseh 11.462 ha zaraste z gozdom (naravno ali umetno), bi se gozdnatost povečala na okoli 65 %.

Pri obranavanju opuščenih kmetijskih zemljišč gre za hkratno obravnavo pri prostorskem planiranju in pri gozdnogospodarskem načrtovanju. To potrjujejo sledeča dejstva:

- proces opuščanja in stihijskega zaraščanja kmetijskih zemljišč je posledica družbenoekonomskih sprememb, ki so nastale v preteklosti in potekajo še danes. Spreminja se izgled kulturne krajine. Proces se je že razrasel do takšnih razsežnosti, da pomeni enega ključnih problemov družbenega planiranja in znotraj tega še posebno prostorskega planiranja,

opuščene ali že zaraščene kmetijske površine so potencialno primeren prostor za povečanje proizvodnih sposobnosti gozdov. Hkrati pa s svojo neopredelje-

nostjo, ki je zlasti pereča v zasebnem sektorju, pomeni oviro pri gozdnogospodarskem načrtovanju, posebno pri obravnavi gozdnih ali negozdnih zemljišč. Vzroke je iskati v tem, da kataster z vizijo zemljiških kultur časovno zaostaja za gozdno ureditvijo, sprotne spremembe kultur na podlagi zemljiškooknjižnih sprememb so tudi v časovnem zaostanku, poleg tega pa nastopajo še interesi zasebnih lastnikov, ki lahko "dokažejo" kmetijski interes na površinah, ki so že uvrščene v gozd.

Očitno gre za neopredeljenost mejnega prostora med dvema primarnima porabnikoma, neopredeljenost, ki jo načelo, da mora vsaka površina služiti družbeni reprodukciji, izključuje.

Samo na podlagi podrobne inventarizacije tega prostora, na osnovi analize vzrokov in posledic opuščanja kmetijskih površin je možno, v okviru vseh zainteresiranih porabnikov prostora, pričakovati trajnejše in optimalne rešitve.

Reševanje te problematike najneposredneje zadeva interese kmetijstva in gozdarstva kot primarnih porabnikov prostora, zato pomeni to dvezi obema strokama, da v procesu planiranja strokovno in družbeno odgovorno podasta realno prostorsko bilanco in opredelita kriterije za ov-

rednotenje in prevrednotenje stihjskih procesov na plodnih zemljiščih.

Glede na dejstvo, da je načrtovanje in gospodarjenje z opuščeniimi kmetijskimi površinami poverjeno tudi gozdarstvu, je potrebno v okviru panoge izdelati določene metode in merila, po katerih bo mogoče opredeliti možnosti za vključevanje opuščeniimi kmetijskih površin v gozdarsko rabo. Te površine je potrebno presojati po vseh funkcijah, ki jih gozd v prostoru opravlja, varovalnih, lesnoproizvodnih in drugih splošno koristnih funkcijah. Za gozdarstvo so te površine zanimive s stališča intenzivnosti poseganj in velikosti vlaganja v potencialno primeren prostor z naravnimi proizvodnimi zmogljivostmi.

Kot so na primer za urbani prostor pomembni dejavniki: oblika reliefa, nosilnost tal, vlažnost tal, nevarnost pred erozijo in poplavami in kot so za kmetijski prostor pomembne talne razmere, nagib, klimatske razmere, ekspozicija itd., tako so za gozdni prostor, v smislu pridobivanja lesa, pomembni določeni dejavniki. Dejavniki, ki so nujno prisotni pri obravnavi lesnoproizvodne funkcije prostora, so hkrati kriteriji za vrednotenje kmetijskih zemljišč v smislu te funkcije. Izbrani kriteriji so:

1. potencial rastišča na podlagi

2. naravnih gozdnih združb,
2. stanje okoliških sestojev,
3. kompleksnost površine,
4. dostopnost površine,
5. ekološka stabilnost - strmina in ekspozicija, in kot dodaten, zaradi ekonomije spreminjanja namembnosti, v prvi vrsti selektiven kriterij,
6. stopnja opuščeniosti kmetijske površine.

Ad 1. Če poznamo lastnosti rastlinskih združb, njihov nastanek in razvoj ter njihovo življenjsko okolje, potem dobimo tisto osnovo, ki jo moramo upoštevati pri raznoterem vključevanju v to okolje, oziroma pri izrabi tega okolja za svoje udejstvovanje. Kot rezultat fitocenoloških razmer, v povezavi z lastnostmi tal, petrografskim substratom, klimatskimi elementi ter vplivom orografskih dejavnikov, nastopa gozdna združba.

Predlagana metoda vrednotenja prostora temelji na načelu, da ima vsak dejavnik, ki se vključuje v ekološki kompleks rastlinske in gozdne združbe, pri vrednotenju gozdnega prostora (v smislu vseh splošno koristnih funkcij gozda) za potrebe človeške družbe neko vrednost. Gre za primerjavo ekoloških in vegetacijskih razmer s splošno gospodarskimi, socialno-ekonomskimi, demografskimi in drugimi splošno družbenimi pojavi.

Ad 2. Okoliški sestoji pomenijo tisti okvir, ki neposredno narekuje vrsto ukrepov. Ta kriterij se nanaša tudi na velikost, razširjenost in kompleksnost okoliških sestojev.

Ad 3. Velikost in kompleksnost površin sta pomembna kazalca pri preusmerjanju površin za gozdno rabo.

Ad 4. Intenzivna raba prostora zahteva primerno dostopnost.

Ad 5. Za gozdno rabo so primerne tudi površine z nepretiranimi strminami in osojnimi legami. Medtem ko osojna lega celo stimulatивно vpliva na enakomerno rast in stabilnost sestojev, pa so strmine odločilne za stopnjo intenzivnosti gospodarjenja z gozdovi.

Ad 6. Oceno kmetijskih površin po kriterijih: ne bo opuščeno, bo

Potrudili so se z zakladanjem hlodovine še v pravem času - pred snegom. Foto GG.

opuščeno, že opuščeno, začetki zaraščanja, polno zaraščanje, je potrebno obravnavati zaradi ekonomske spreminjanja namembnosti zemljišč.

Za opredelitev kmetijskih zemljišč v smislu opisanih kriterijev je v nadaljnjem postopku potrebno izdelati podrobno valorizacijo osnovnih prostorskih elementov, ekoloških in družbeno-ekonomskih.

Med ekološkimi prostorskimi elementi se analizira relief s kategorizacijo strmin in analizo ekspozicij. Kategorizacija strmin in analiza ekspozicij sta izvedena za specifične potrebe gozdarstva in kmetijstva.

Nadalje je potrebno analizirati geološko - petrografsko podlago, talne in klimatske razmere ter gozdne združbe.

Med družbeno-ekonomskimi prostorskimi dejavniki je poudarek na analizi opremljenosti prostora in povezav s komunikacijami (ceste, pota, vlake). Analizirati je potrebno tudi druge dejavnosti v prostoru.

V okviru analize gozdnih združb je potrebno kategorizirati gozdove po varovalnem in lesnoproizvodnem pomenu. Pri varovalni funkciji gozdov je treba določiti stopnjo pomembnosti, za lesnoproizvodno funkcijo pa stopnjo primernosti. Primerjava med stopnjami pomembnosti po varovalni vlogi in stopnjami primernosti po lesnoproizvodni vlogi nam da prednostno območje varovalnih gozdov, prednostno območje gozdov za lesno proizvodnjo in območje drugih, neizrazitih gozdov.

Tako vrednoteni gozdni prostor po naravnih razmerah ali po primernosti za določene funkcije gozda je mogoče uporabiti za primerjave ekoloških, družbeno-ekonomskih in še posebno vegetacijskih razmer s pojavom opuščanja in zaraščanja kmetijskih zemljišč.

Zaradi vsega tega je način reševanja problematike opuščanih kmetijskih zemljišč samo s pogozdovanjem in pogosto z ustvarjanjem monokultur povsod tam, kjer cilji niso določeneje opredeljeni, še kako vprašljiv.

Miro Kapus, dipl. ing.

FINANČNO POROČILO O POSLOVANJU DELOVNE ORGANIZACIJE

1. Splošno o obračunih

Ugodni finančni rezultati poslovanja temeljnih organizacij v letu 1981 so posledica:

- visokega porasta cen za naše proizvode in ugodnega položaja na tržišču,
- izpolnitve planskih obveznosti pri oddaji lesa in s tem povečana prodaja v primerjavi z letom 1980 za 14.079 m³. Ker je od tega povečanja 13.160 m³ doseženo v TOK, se je finančni rezultat te temeljne organizacije v primerjavi z lanskim letom najbolj izboljšal,
- prizadevanja delavcev za obvladovanje stroškov v pogojih, ko so se cene za material in blago hitro povečevale in
- povečane produktivnosti dela.

Pri ocenjevanju uspešnosti poslovanja posameznih temeljnih organizacij in delovne organizacije kot celote bi morali zaradi realne medsebojne primerjave oziroma zaradi primerjave z uspešnostjo v prejšnjem letu ali s planom za leto 1981 upoštevati še naslednja dejstva:

- V letu 1981 smo v Brkinih

prevzeli dela pri odpravljanju škode, ki je nastala zaradi žleda v zimi 1979/80. Evidentirani neposredni stroški izdelave z obračunano neposredno režijo delavcev, ki so delali v Brkinih, presegajo znesek prejetega plačila za opravljena dela za 1.082.767 din. Izgubo so po dogovoru solidarnostno pokrivala temeljne organizacije gozdarstva v naslednjih zneskih: Bohinj 470.374 din, Pokljuka 449.664 din, Jesenice 162.729 din.

Kot merilo za razporeditev nadstroškov so uporabljeni prihodki od prodaje lesa teh organizacij. Ker so prihodki in stroški evidentirani pri TOZD gozdarstvo Jesenice, je izravnava primanjkljaja tehnično izvedena preko prispevkov za izenačevanje pogojev poslovanja;

- del dohodka po členu 12. Zakona o gozdovih - to je del dohodka, ki izhaja iz ugodnejših pogojev poslovanja glede pridobivanja dohodka, ki jih imajo temeljne organizacije gozdarstva v primerjavi s povprečnimi pogoji slovenskega gospodarstva, so ugotovljeni

Poldebena metoda ostaja rezerva bodočnosti.

Foto: I. V.

v drugačnem razmerju, kot je s planom za leto 1981 predvideno, zaradi tega, ker so bili normativni za ta izračun ugotovljeni šele po sprejetju finančnega plana. Sam izračun zneska po členu 12. je vsklajen z načinom izračunavanja, ki ga uporabljajo druga gozdna gospodarstva v Sloveniji. Izračun tega dohodka ni natančno določen, ker se izvedbeni predpisi niso vsklajali s spremembami, sprejetimi z zakonom o združenem delu;

relativno slabši finančni uspeh v primerjavi z drugimi TOZD in v primerjavi z dosežki v prejšnjem letu izkazuje TOZD Gozdno gradbeništvo. Dejanski stroški gradnje gozdnih cest so bili namreč precej višji od stroškov, predvidenih s predračuni in pogodbami, ker ni spomladni nihče pričakovala takega povečanja cen, kot je bilo doseženo. Temeljna organizacija je sicer ob koncu leta izračunala podražitve, vendar je bil priznan le del podražitev v višini 5.799.460,00 din. Več podražitev ni bilo možno priznati zaradi predpisov o preverjanju investicij. Sicer pa bi v poslovnih odnosih med TOZD v delovni organizaciji morali voditi tako politiko, da

bi se iz porabe investicijskih sredstev ne oblikoval visok dohodek v organizaciji, ki investicijska dela izvaja. To iz preprostega razloga, da ne bi za tista sredstva, za katera so bili davki enkrat že plačani in prispevki obračunani, to obračunavali in plačevali še enkrat. Po sedanjih predpisih se davki in prispevki plačujejo predvsem v odvisnosti od dohodka in od sredstev, ki se namenjujejo v sklade.

- primerjava kategorij za razporejanje prihodka s planom je za TOZD Gozdno gradbeništvo nerealna, ker v planu ni bilo predvideno izvajanje del na mehaniziranem skladišču Rečica.

Pregled pridobivanja in razporejanja vseh kategorij prihodka

TOZD	Obračun v 1981	Plan 1981	Obračun v 1980
Bohinj	6.318.791	4.834.800	3.936.908
Pokljuka	6.847.989	6.243.200	3.384.051
Skupaj	13.166.780	11.078.000	7.320.959

Zneski so izračunani tako, kot je določeno s samoupravnim sporazumom o medsebojnih odnosih pri pridobivanju dohodka in po

je na tabeli T-3.

2. Pridobivanje celotnega prihodka

Celotni prihodek je za delovno organizacijo za 16,7 % višji od planiranega. Od tega poprečja odstopa zaradi že navedenega TOZD Gozdno gradbeništvo, vendar to na poprečje v delovni organizaciji ne vpliva v večji meri. Prihodek je v letu 1981 za 66,50% večji v primerjavi s prejšnjim letom. Več kot 142 milijonov din prihodka oziroma 33,7% navedenega povečanja je odraz višjih cen lesa.

Prihodek TOZD gozdarstvo Jesenice vsebuje tudi prispevek za izravnavo pogojev od dveh drugih temeljnih organizacij gozdarstva:

normativnih izračunanih iz plana za leto 1981. Všteto je tudi pokrivanje primanjkljaja prihodka zaradi del v Brkinih.

Del prihodka TOZD Avtoprevoznništvo so tudi precejšnje tečajne razlike - 1.071.910,00 din. Tečajne razlike za sredstva na deviznem računu so v celoti priznana tej TOZD zaradi tega, ker so v njeno breme obračunani tudi prispevki za stimulacijo izvoza, ki jo zaračunavajo organizacije, ki nam prispevajo devizna sredstva (30 % od vrednosti deviz po tečaju SIV).

3. Porabljena sredstva - materialni stroški

Bolj kot prihodek so se povečali materialni stroški, in sicer za 80,4% v primerjavi s planom in so že 21,7 % višji od planiranih. Navedeni podatki niso primerni za realno primerjavo gibanja stroškov v delovni organizaciji. Zaradi specifičnega načina dela v TOZD Gozdno gradbeništvo in zaradi strukture prihodka v TOK (med materialne stroške so vštete tudi odkupna vrednost lesa 114.199.972,00 din,

Planinski orel na Kobli - Foto: I. V.

kar je 82 % vseh stroškov TOK in 32 % vseh materialnih stroškov v delovni organizaciji je realnejša primerjava teh stroškov za druge TOZD in DSSS, ki je naslednja:

Porabljena sredstva v GG Bled-brez TOK in TOZD Gozdno gradbeništvo 160.114.134 din

Planirana sredstva za leto 1981 139.859.800 din

Porabljena sredstva v letu 1980 102.560.387 din

Povečanje v primerjavi s planom je v tem primeru 14,5 % in s preteklim letom 56,1 %. Ta podatek dokazuje, da je rast materialnih stroškov le nekoliko manjša od rasti prihodka.

4. Dohodek in razporejanje dohodka

Dohodek, dosežen v delovni organizaciji, znaša 349.587.134 din in je 12,1 % večji od planiranega in 54,4 % višji od doseženega dohodka v letu 1980. Od poprečja odstopata TOZD Gozdno gradbeništvo zaradi nepriznanih podražitev del in TOK, ki zaradi neizpolnitve plana oddaje izkazuje 100 % doseganje planiranega dohodka, zaradi veliko večje oddaje kot lani pa 84 % povečanje dohodka v primerjavi z dohodkom leta 1980.

Obračunane obveznosti od dohodka znašajo 155.027.205 din in so za 59,7 % višje kot lani. Od vseh obračunanih obveznosti jih 42 % ali 65.089.646 din ostaja za porabo v delovni organizaciji in samoupravnih interesnih skupnostih za gozdarstvo. To so: obračunana amortizacija po stopnjah, ki so večje od minimalnih, prispevek za delovno skupnost, prispevek za biološke naložbe, del dohodka za izravnavo pogojev in dohodek po členu 12. Zakona o gozdovih.

5. Čisti dohodek in predlog razporeditve čistega dohodka

Doseženi čisti dohodek znaša din 194.559.929 in je za 11,2 % višji od planiranega in 50,5 % večji od čistega dohodka, doseženega v letu 1980. Za odstopanja doseženega čistega dohodka pri TOZD Gozdno gradbeništvo in TOK ve-

ljajo iste ugotovitve, kot smo jih navedli v poglavju o dohodku, ker se v čistem dohodku odraža pravzaprav vse tisto, kar se odraža tudi v dohodku.

Po sklepih TOZD in DSSS se iz čistega dohodka pokrijejo obračunani osebni dohodki, obračunani stanovanjski prispevek in se dodatno razporedi za delitev osebnih dohodkov toliko sredstev, kolikor je dovoljeno po dogovoru o družbeni usmeritvi razporejanja dohodka. Ob upoštevanju določila 9. in 5. člena tega dogovora in med letom že obračunanih osebnih dohodkov je ugotovljeno, da se lahko del doseženega čistega dohodka v višini 2.145 % obračunanih osebnih dohodkov namenji za naknadno delitev osebnih dohodkov.

Znesek čistega dohodka za skupno porabo delavcev za druge namene je ugotovljen na podlagi planskih razmerij delitve ob upoštevanju obveznosti plačil iz sredstev skupne porabe v TOZD in DSSS. Potrebe so ugotovljene po predlogu finančnega plana sredstev skupne porabe, ki je temu poročilu priložen. Upoštevan je tudi aneks k dogovoru o zagotavljanju sredstev krajevnim skupnostim za leto 1982, ki ga prispevajo zaposleni delavci. Predvidoma v naslednjih letih ne bomo plačevali sredstev za raz-

širitev vzgojno - izobraževalnih zmogljivosti v gozdarstvu iz sredstev skupne porabe, ampak iz sredstev poslovnega sklada.

Vse temeljne organizacije skupaj so za financiranje stanovanjske izgradnje izločile v stanovanjski sklad skupne porabe 2.500.000 din

Po delitvi čistega dohodka znašajo sredstva za akumulacijo din 76.591.842,00, kar je 2,03 krat več kot v prejšnjem letu. Pojem družbene akumulacije je pojem, ki presega gospodarjenje v posameznih TOZD in zaradi tega pri planiranju lastnega nivoja upoštevamo sredstva za naložbe iz čistega dohodka le v višini dinarjev 49.267.733,00. Skupna sredstva za naložbe, pridobljena z delom v preteklem letu znašajo 94.816.830 din, to so sredstva za naložbe iz čistega dohodka, manimalna amortizacija, pospešena amortizacija in 80 % sredstev iz dohodka po členu 12. Zakona o gozdovih.

6. Osebni dohodki in sredstva skupne porabe

Podatki o osebnih dohodkih so objavljeni v pregledni tabeli T-8. V teh podatkih ni upoštevano eventualno naknadno izplačilo osebnih dohodkov.

Poraba sredstev skupne porabe delavcev v TOZD je za delovno organizacijo naslednja:

Vrsta plačila	leto 1980	leto 1981	Indeks 81:80
1. Regres za letni dopust	1.553.597	1.809.366	1,16
2. Drugi osebni prejemki	604.902	392.625	0,65
3. Ostalo	1.572.359	6.468.973	4,11
4. Skupaj 1-3	3.730.858	8.670.964	2,32
5. Izdatki za prehrano	2.182.598	511.539	0,23
6. Skupaj 4 + 5	5.913.456	9.182.503	1,55
7. Masa na delavca	1.012	1.591	1,57

Po dogovoru o družbeni usmeritvi razporejanja dohodka v letu 1981 je za našo delovno organizacijo dovoljeno povečanje v primerjavi s prejšnjim letom za 16% s tem, da se izdatki za reg-resirano prehrano zaradi sprememb o virih financiranja teh stroškov leta 1981. Na našo vlogo je izvršni svet Skupščine občine Radovljica dal soglasje, da se izdatki za obnovo doma v Piranu (3,2 milijona din) in izdatki za nabavo počitniških prikolic

(475.260,00 din) ne všteto med omejena izplačila. Tako so primerljiva izplačila iz skupne porabe v letu 1981 za 14 % višja od izplačil v letu 1980. Dovoljeni odstotek ni dosežen zaradi tega, ker je bilo nekaj izplačil, ki se našaajo na poslovanje v letu 1981, opravljenih šele v letu 1982.

7. Zaključek

V posebni preglednici T-10 so

podatki o oblikovanju in porabi sredstev za biološke naložbe. Saldo neporabljenih sredstev je večji od začetnega stanja predvsem zaradi tega, ker se je zaradi višje cene lesa oblikovalo več sredstev, kot je bilo planirano.

TOZD gozdarstvo Bohinj	2.301.327,00 din
TOZD gozdarstvo Pokljuka	2.126.834,00 din
TOZD gozdarstvo Jesenice	673.418,00 din
TOK Zasebni sektor gozdarstva	808.244,00 din
TOZD Avtoprevozništvu in delavnice	578.953,00 din
TOZD Gozdno gradbeništvo	361.924,00 din
S K U P A J	6.851.700,00 din

Po spremenjenih predpisih in zaradi ugodnih finančnih rezultatov TOZD so obveznosti za združevanje sredstev do skupnih republiških in občinskih rezerv velike. Zneski so naslednji:

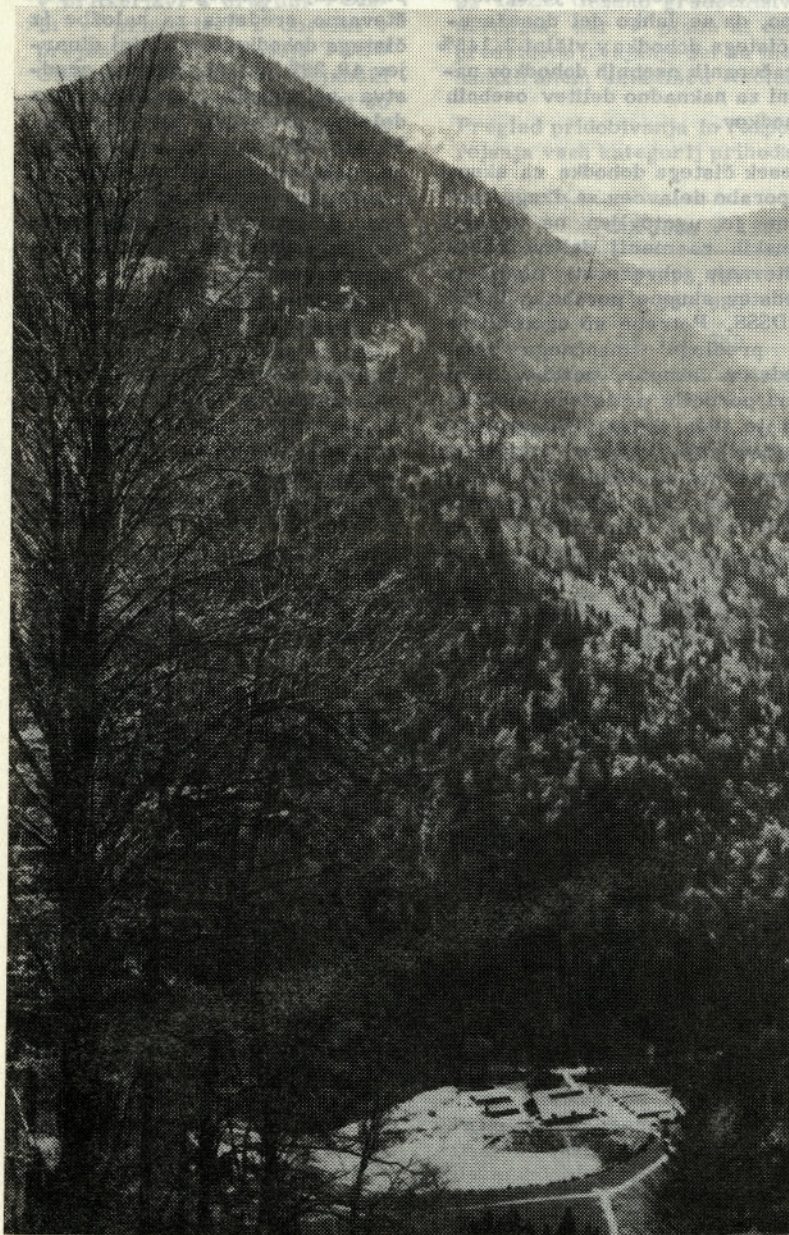
To je kratek izvleček iz finančnih poročil v temeljnih organizacijah združenega dela. Z namenom, da bi se z rezultati dela seznanili tudi delavci, ki si podatkov iz poročila o poslovanju niso zapomnili, objavljamo še:

Pregled poslovanja temeljnih organizacij GG Bled v letu '81 T-3

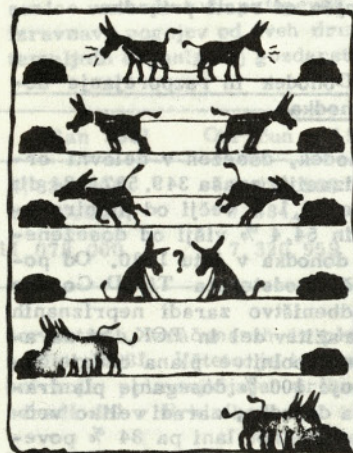
Analični podatki o delovnem času in OD v letu 1981 - T-8

Oblikovanje in poraba sredstev za biološke naložbe v letu 1981 T-10.

J. L.

Pogled z Mežaklje na industrijski del Radovne Foto G G

Ali nam izkušnje vrlišivčkov lahko kaj koristijo pri odnosih med temeljnimi organizacijami?

J. K.

Nemški izreki:

- Noben odgovor je tudi odgovor.
- Kdor se enkrat zlaže, se mu ne verjame, četudi desetkrat resnico govori.
- Mnogim ugajati je slabo.
- Ljubezni se ne da prisiliti.

Naše gozdno gospodarstvo je v 29 letih obstoja (od II. 1952 do II. 1982) zgradilo v cilju odpiranja gozdov cca 400 km gozdnih cest. Vrednost tega dela cenimo na 60 starih milijard!

B. M.

PREGLED POSLOVANJA TEMELJNIH ORGANIZACIJ GOZDNEGA GOSPODARSTVA BLEJ V LETU 1981

	Bohinj	Pokljuka	Jesenice	TOK	Gradbeništvo	Avtoprevozn.	DSSS	GG Bled	1980
1. Planirani obseg dela	40.900 m3	39.000 m3	10.200 m3	56.700 m3	54.200.000 din	3.223.950 tkm	-	146.800 m3	148.000 m3
2. Doseženi obseg dela	41.927 m3	40.364 m3	11.283 m3	55.318 m3	80.657.919 din	4.426.067 tkm	-	148.892 m2	134.823 m3
3. % doseganja plana	102,5%	103,5%	110,6%	97,6%	148,8%	137,3 %	-	101,4%	91,1%
4. Prehodne zaloge 1.1.81 v m3 ali 000 din	11.218 m3	7.941 m3	4.171 m3	2.110 m3	141	177	-	25.440 m3	21.870 m3
5. Preh.zaloge 31.12.81 m3 ali 000	11.677 m3	6.087 m3	4.413 m3	2.603 m3	262	835	-	24.780 m3	25.440 m3
6. Vrednost preh. zalog 31.12.81	2.377.774	1.787.175	664.905	2.333.818	261.641	834.954	-	8.260.067,15	4.676.977
7. Planirani celotni prihodek	124.829.800	116.263.500	42.875.600	176.821.100	55.805.500	61.443.500	24.280.100	601.719.100	405.725.700
8. Doseženi celotni prihodek	143.524.440	135.736.926	50.138.235	193.907.125	80.998.108	72.485.713	25.665.981	702.456.528	421.885.477
9. % doseganja plana	115,0 %	116,8 %	116,9 %	109,7 %	145,1 %	117,8 %	105,7 %	116,7 %	104,0 %
10. Dosežen cel. prihodek v l. 80	95.441.582	86.382.900	31.838.529	99.057.606	47.332.915	43.528.803	18.303.142	421.885.477	-
11. Povečanje 81 : 80 v %	150,4 %	157,1 %	157,5 %	195,7 %	171,1 %	166,5 %	140,2 %	166,5 %	-
12. Planirani materialni stroški	43.599.700	40.039.200	14.945.500	122.659.700	27.355.900	34.124.400	7.151.000	289.875.400	194.910.600
13. Doseženi mat.stroški v l.1981	47.174.900	44.027.869	17.564.995	139.734.423	53.020.837	43.177.486	8.168.884	352.869.394	195.564.343
14. % doseganja plana	108,2 %	110,0 %	117,5 %	113,9 %	187,0 %	126,5 %	114,2 %	121,7 %	100,3 %
15. Porabljen sredstva v l. 1980	31.869.406	29.457.646	10.187.485	69.612.824	23.391.135	25.663.747	5.382.100	195.564.343	-
16. Povečanje v % 81 : 80	148,0 %	149,5 %	172,4 %	200,7 %	226,7 %	168,2 %	151,8 %	180,4 %	-
17. Planirani dohodek	81.230.100	76.224.300	27.330.100	54.161.400	28.449.600	27.319.100	17.129.100	311.843.700	210.815.600
18. Doseženi dohodek v l. 1981	96.349.540	91.709.057	32.573.240	54.172.702	27.977.271	29.308.227	17.497.097	349.587.134	226.321.133
19. % doseganje plana	118,6 %	120,3 %	119,2 %	100,0 %	98,3 %	107,3 %	102,1 %	112,1 %	107,4 %
20. Doseženi dohodek v letu 1980	63.572.176	56.925.254	21.651.044	29.444.781	23.941.780	17.865.056	12.921.042	226.321.133	-
21. Povečanje dohodka v % 81:80	151,6 %	161,1 %	150,4 %	183,9 %	116,9 %	164,1 %	135,4 %	154,4 %	-
22. Obračunana amort.iznad minimalne	1.570.645	503.828	179.565	159.553	882.043	1.594.920	55.811	4.946.365	3.204.000
23. Prispevek za DSSS, SOZD in SZG	7.111.238	6.452.620	2.456.976	5.339.695	1.914.858	2.231.376	-	25.506.763	18.057.000
24. Prispevki za biološke naložbe	15.013.688	14.787.381	3.679.983	19.849.935	-	-	-	53.330.987	-
25. Del dohodka za izravnavo pogojev	6.318.791	6.847.989	-	-	-	-	-	13.166.780	-
26. Del dohodka po čl. 12 zakona o g.	8.660.365	5.832.424	1.645.962	-	-	-	-	16.138.751	-
27. Druge obveznosti iz dohodka	9.792.364	9.619.346	4.157.940	5.045.363	5.148.185	5.520.662	2.653.699	41.937.559	25.831.000
28. Skupne obveznosti iz doh.l.1981	48.467.091	44.043.588	12.120.426	30.394.546	7.945.086	9.346.958	2.709.510	155.027.205	97.051.036
29. Skupne obveznosti iz doh.l.1980	32.300.001	27.851.736	7.576.528	16.872.363	5.205.672	6.155.707	1.089.029	97.051.036	-
30. Planirani čisti dohodek za 1981	42.821.100	36.095.200	17.566.700	25.440.200	20.648.400	18.507.500	13.858.000	174.973.100	119.765.400
31. Doseženi čisti dohodek v l.1981	47.882.449	47.665.469	20.452.813	23.778.157	20.032.185	19.961.269	14.787.587	194.559.929	129.270.097
32. % doseganja plana	111,8 %	132,1 %	116,4 %	93,5 %	97,0 %	107,9 %	106,7 %	111,2 %	107,9 %
33. Doseženi čisti doh.v letu 1980	31.272.175	29.073.519	14.074.516	12.572.418	18.736.108	11.709.349	11.832.013	129.240.097	-
34. Povečanje ČD 81 : 80	153,1 %	163,9 %	145,3 %	189,1 %	106,9 %	170,5 %	124,9 %	150,5 %	-
35. Del čistega dohodka za OD	18.735.625	20.662.992	11.792.556	13.394.418	15.181.857	12.455.645	12.933.692	105.156.785	-
36. Del čistega doh.za nakm.del.dela	380.243	417.048	242.638	280.689	313.779	268.713	273.540	2.176.650	-
37. Stanovanjski prispevek iz OD	880.002	972.535	592.875	649.721	727.094	610.712	623.044	5.055.983	-
38. Del ČD za stanovanjsko gr.dodatno	552.500	540.000	277.500	422.500	380.000	327.500	-	2.500.000	-
39. Del ČD za rezervni sklad	2.408.739	2.292.726	814.331	1.354.318	699.432	732.706	-	8.302.252	-
40. Del ČD za skupno porabo	2.076.037	1.461.547	860.800	931.100	1.066.770	880.655	1.048.491	8.352.400	-
41. Del ČD za poslovni sklad skupaj	22.849.303	21.318.621	5.872.113	6.745.411	1.663.253	4.685.338	-	63.134.039	-

ANALITIČNI PODATKI O DELOVNEM ČASU IN OSEBNIH DOHODKIH V LETU 1981

	Bohinj	Pokljuka	Jesenice	TOK	Gradbeništvo	Avtoprevozn.	DSSS	GG Bled	1980
Število delavcev po planu	95	95	56	65	66	58	55	490	513
Število del. izrač. iz delovnih ur ^x	84	93	58	60	75	59	55	484	480
Število del. po stanju ob koncu m.	88	95	55	59	73	55	56	481	487
Planirano število delovnih ur	220.765	216.494	116.346	159.469	153.881	129.970	128.064	1.124.989	1.185.363
Obračunane del. ure v letu 1981	184.205	202.114	128.075	131.213	164.365	128.279	120.903	1.059.172	1.048.546
Obračunane ure glede na plan	83,4 %	93,4 %	110,1 %	82,3 %	106,8 %	98,7 %	94,4 %	94,1 %	88,5 %
Efektivne ure po času	67.115	62.435	49.961	74.898	34.629	68.060	103.082	459.990	468.469
Efektivne ure po učinku	70.480	91.760	49.716	31.458	95.838	39.654	129	379.035	350.198
Bolezni do 30 dni	12.749	9.304	5.824	3.168	4.864	3.192	2.132	41.233	41.445
Slabo vreme in prekinitev	8.100	11.437	4.970	4.523	6.266	1.615	16	36.927	43.414
Druga nadomestila - ur	25.761	27.268	17.704	17.166	22.768	15.776	15.544	141.987	145.020
Bolezni nad 30 dni ^{xx}	9.431	9.954	6.920	552	4.816	160	1.856	33.689	42.775
Delež efektivnih ur v vseh urah leta 1981	74,7 %	76,2 %	77,7 %	81,1 %	79,4 %	84,0 %	85,4 %	79,2 %	78,0 %
Delež efektivnih ur v vseh urah leta 1980	73,5 %	75,1 %	77,9 %	80,0 %	76,8 %	83,3 %	84,8 %	78,0 %	-
Planirani bruto OD za leto 1981	18.222.700	17.854.100	9.206.300	14.022.100	12.600.700	10.857.800	12.243.300	95.007.000	78.453.400
Obračunani bruto OD v letu 1981	18.794.329	20.477.683	11.846.630	13.524.707	15.198.536	12.719.482	12.933.692	105.495.057	81.824.761
% doseganja plana	103,1 %	114,7 %	128,7 %	96,5 %	120,6 %	117,1 %	105,6 %	111,0 %	104,3 %
Bruto OD leta 1980 - koreg.	14.140.157	15.148.630	9.057.840	9.320.726	10.220.046	8.379.129	9.573.929	75.840.457	-
Bruto OD leta 1980	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Povečanje 1981 : 1980 v %	132,9 %	135,2 %	130,8 %	145,1 %	148,7 %	151,8 %	135,1 %	139,1 %	-
Povprečni bruto OD po planu 1981 (182 ur)	15.022	15.009	14.401	16.003	14.903	15.204	17.394	15.370	12.046
Obračunani bruto OD leta 1981	18.569	18.440	16.835	18.759	16.829	18.046	19.470	18.127	14.203
Obračunani popr. bruto OD glede na plan	123,6 %	122,9 %	116,9 %	117,2 %	112,9 %	118,7 %	111,9 %	117,9 %	117,9 %
Povprečni bruto OD v l. 1980 - korigirani	13.516	13.070	12.365	13.992	12.187	12.604	14.641	13.106	-
Povečanje bruto OD 1981:1980 v %	137,4 %	141,1 %	136,2 %	134,1 %	138,1 %	143,2 %	133,0 %	138,3 %	-
Povprečni mesečni neto OD v 81 na 182 ur	14.053	13.897	12.768	14.015	12.697	13.426	14.463	13.624	9.962
Povprečni mesečni neto OD v letu 1980	10.345	9.933	9.308	10.555	9.210	9.476	11.006	9.962	-
Povečanje povpr. neto OD 1981 : 1980 v %	135,8 %	139,9 %	137,2 %	132,8 %	137,9 %	141,7 %	131,4 %	136,8 %	-
Neto OD za efektivni del. čas - 182 ur	14.966	14.885	13.166	14.549	13.117	13.768	14.603	14.220	10.412
Odnos do povpr. neto OD pri GG Bled	1.053	1.047	0.926	1.023	0.922	0.968	1.027	1.000	-
Odnos do povpr. neto OD v letu 1980	1.054	1.022	0.932	1.049	0.925	0.940	1.063	1.000	-

x število delavcev v oklepaju je izračunano na podlagi vseh ur - tudi neplačanih nadomestil.

xx ure bolovanja nad 30 dni niso upoštevane v peti vrstici.

Osebnih dohodkov za leto 1980 so korigirani s faktorjem po metodologiji za sprovajanje dogovora o družbeni usmeritvi razporeditve dohodka v letu 1981 (december 1980 : januar 1981), osebni dohodki za leto 1980 v obračunu so pa preračunani s faktorjem, ki izhaja iz povprečne prispevne stopnje iz OD v letu 1980 in letu 1981.

Pregled osebnih dohodkov je brez zneska iz poročila po zaključnem računu.

OBLIKOVANJE IN PORABA SREDSTEV ZA BIOLOŠKE NALOŽBE V LETU 1981

	TOZD Bohinj din	TOZD Pokljuka din	TOZD Jesenice din	Skupaj DG din	Skupaj ZG din	Skupaj SIS din
ODHODKI:						
Odkazovanje	6.005.417,10	5.914.925,40	1.471.871,25	13.392.213,75	7.943.929,30	21.336.143,05
Urejanje	929.600,00	886.300,00	231.800,00	2.047.700,00	1.102.600,00	3.150.300,00
Raziskovalna dela	763.403,00	750.383,00	151.409,95	1.665.195,95	656.670,05	2.321.865,00
Obnova	817.373,45	660.136,15	271.038,20	1.748.597,80	2.436.405,75	4.185.003,55
Nega	2.204.487,15	2.855.968,00	795.119,10	5.855.574,25	2.861.076,25	8.716.650,50
Varstvo	628.388,65	1.450.034,25	812.936,45	2.891.359,35	1.074.565,25	3.965.924,60
Vzdrževanje mej	4.339,00	165.413,25	193.162,80	362.915,05	58.839,45	421.754,50
Melioracije	348.722,50	88.432,80	121.057,10	558.212,40	174.943,75	733.156,15
Stroški DSSS	171.800,00	169.200,00	40.000,00	381.000,00	127.000,00	508.000,00
5 % republ. SIS	-	-	-	-	504.068,40	504.068,40
Sejnine	-	-	-	-	-	4.460,00
Potni stroški	-	-	-	-	-	1.044,00
Stroški, obračunani na TO	-	-	-	3.607,35	1.896,65	-
S k u p a j	11.873.530,85	12.940.792,85	4.088.444,85	28.908.375,90	16.941.994,85	45.848.370,75
PRIHODKI:						
Biološka amortizacija - blag.proizv.	15.013.688,25	14.787.380,80	3.679.982,85	-	18.844.925,55	52.325.977,15
Biološka amortizacija - last.poraba	-	-	-	-	1.005.009,30	1.005.009,30
Formirano v tekočem letu	-	-	-	33.481.051,60	19.849.934,85	53.330.986,45
Prenos iz prejšnjih let	-	-	-	6.689.907,25	1.270.772,50	7.960.679,75
Skupaj	-	-	-	40.170.958,85	21.120.707,35	61.291.666,20
Obresti "Semesadike" Mengeš	-	-	-	28.863,60	-	28.863,60
S k u p a j	-	-	-	40.199.822,45	21.120.707,35	61.320.529,80
PRIHODKI				40.199.822,45	21.120.707,35	61.320.529,80
ODHODKI				28.906.375,90	16.941.994,85	45.848.370,75
S a l d o 31. 12. 1981				11.293.446,55	4.178.712,50	15.472.159,05

NAPRAVILI SMO OBRAČUN DELA ZA LETO 1981

V času, ko pozabljamo na težave, ki so nas pestile, in na probleme, s katerimi smo se ukvarjali v preteklem letu, ko so se nasprotja glede tega, kako delamo oziroma bomo delali, zgladila, pregledujemo, kako se je naše delo zapisalo v dinarjih. Primerjamo vrednostno izražene delovne uspehe in napake pri delu z načinom dela, delovnimi prizadevanji in z drugimi možnimi načini za opravljanje delovnih nalog. To delamo z namenom, da bi pravilno in skladno z delovnim prispevkom razporedili med letom nerazporejeni čisti dohodek in da bi sprejeli dobre odločitve o tem, kako bomo delali v letu 1982.

Leto 1981 je bilo težko za tiste, ki dobro gospodarijo in so se poskušali ravnati po resolucijah in drugih predpisih, ki usmerjajo gospodarski razvoj. Porast cen za okoli 50 % je destimulativno vplival na racionalno porabo družbene akumulacije v denarni obliki. Največ škode si je povzročil tisti, ki denarja ni sproti porabljal. Drugi negativni moment tega leta je bilo pomanjkanje - pomanjkanje skoraj vsega, kar pri delu potrebujemo. Opremo, ki je potrebna v gozdarstvu in ki je doma ne izdelujemo, nismo mogli uvoziti, ker ni bilo deviz ali pa ni bilo dovolj pravic za uvoz oziroma uvoznih dovoljenj. Domače opreme ni bilo mogoče nabaviti. Bili smo skoraj v takem položaju, da smo kupili vse, kar se je dobilo, ne glede na to, kaj smo v začetku leta nameravali kupiti. Pomanjkanje rezervnih delov poznamo že več let, vendar tako resnega pa že mnogo let ne, ne glede na to, da smo postali že nekoliko razvajejni in le stežka naredimo kakšne rezervne dele doma ali pa si pomagamo s tistim, kar se dobijo da. Rezervne dele smo morali uvažati celo za opremo domače proizvodnje. Preteklo leto je edino v zadnjih dvajsetih letih, ko nismo kupili niti enega stroja tuje izdelave.

Poleg učinkov, ki nam niso bili v prid, smo zabeležili tudi ugodne učinke. Tako ugodne, da je kljub vsem težavam naš finančni uspeh precej boljši kot v prejš-

njem letu. Večja zavzetost delavcev pri odkupu lesa iz zasebnih gozdov in obveza glede povečanih obveznosti za prodajo lesa, ki jo je nam, kakor tudi slovenskemu gospodarstvu sploh, določil izvršni svet republiške skupščine, sta vplivali na to, da so bile planske obveznosti glede oddaje lesa presežene za 1% in da je bilo oddano 14.079 m³ lesa več kot v prejšnjem letu. Približno toliko, kot so se povečale cene repromaterialu, ki ga kupujemo, se je povečala cena tudi našemu glavnemu proizvodu, lesu, za 54 %. Ugodni izvozni rezultati v SOZD GLG Bled, posebno izvozni uspeh Jelovice iz Škofje Loke, so pripomogli k temu, da zaradi uvoznih omejitev proizvodnja ni bila ovirana. Zaradi sodelovanja z LIP Bled in LI Radomlje glede izdelave proizvodov za izvoz, nam med letom ni primanjkovalo deviznih sredstev. Ob koncu leta smo imeli v rezervi celo toliko deviz, da bomo letos lahko plačali en traktor goseničar in prevozno žičnico Urus MKS v višini 50 % od vrednosti za dela v Brkinih, če bomo le dobili potrebna soglasja za uvoz. Za polovico vrednosti te opreme bo zagotovila sredstva Samoupravna interesna skupnost za ekonomske odnose s tujino in Ljubljani iz rezerv za odpravo posledic naravnih nesreč.

Z ozirom na vse težje gospodarski položaj in nove gospodarske zakone ter druge predpise bi lahko leto 1981 šteli za prelomno. Še več, mnogi so prepričani, da to mora biti prelomno leto, če se želimo izvleči iz težav, ki smo si jih ustvarili z gospodarjenjem v mnogih preteklih letih. Pričakovati moramo, da bomo za splošne družbene potrebe morali prispevati mnogo več, kot smo prispevali doslej. Predvsem v tem smislu, da je naše gospodarstvo doslej prejemale akumulacijo iz tujine, odslej pa jo bomo moralo z visokimi obrestmi (visoke obresti, ki so se v zadnjem letu v svetu uveljavile so poleg večje enotnosti za odplačevanje posojil zelo občuten dejavnik za plačilno bilanco Jugoslavije) vračati. In še v tem smislu, da je odprava neskladnosti v razvoju med panogami in po teritorijih

nujnost, brez katere ni nadaljnega razvoja. Po tem, kar je doslej znanega o zunanjetrgovinskem poslovanju v letu 1982, lahko najavimo izredne težave. Dovoljeno nam bo uvoziti približno 70-80% tiste vrednosti rezervnih delov, ki je bila uvožena v prejšnjem letu s tem, da bi bilo zaradi pomanjkanja rezervnih delov za doma izdelano opremo potrebno uvažati tudi te. Ker se tudi inozemske cene povečujejo, bo realna vrednost delov, ki jih bomo lahko uvozili, še manjša od navedene. Nadaljnji dejavnik, ki naj bi leto 1981 opredelil kot prelomno, je tudi sprejeta politika o cenah. Letošnje povečanje cen naj bi bilo za več kot 2/3 manjše kot lansko. Vse tisto, kar bomo uvažali, ali kar bo iz uvoženih surovin izdelano doma, se bo pa verjetno podražilo precej bolj. Tudi realnejše obračunana revalorizacija osnovnih sredstev ob koncu preteklega leta ter povečane amortizacijske stopnje po novem zakonu o amortizaciji osnovnih sredstev, bodo občutno vplivale na poslovni uspeh - manj bo dohodka in manj čistega dohodka. Za gospodarstvo sta ta dva predpisa sicer ugodna, ker naj bi bile zaradi manjšega dohodka in čistega dohodka obveznosti za finansiranje skupnih in splošnih potreb ter gospodarske infrastrukture relativno manjše kot doslej. Iz izkušenj v preteklosti ne moremo pričakovati, da tako tudi bo.

Če naj bi bilo leto 1981 prelomno, si želimo, da bi bilo prelomno tudi glede zmanjševanja realnih osebnih dohodkov. V letu 1981 so bili realni osebni dohodki za približno 10% nižji kot v prejšnjem letu. Na nivoju delovne organizacije sobili poprečni osebni dohodki za realni delovni čas za 36,8 % višji od osebnih dohodkov za leto 1980, življenjski stroški pa so se povečali za približno 10 odstotnih točk. To je poprečno povečanje in sicer v dvojnem pomenu. Lanski OD v znesku 8.000,00 din naj bi letos znašal 10.944,00 din, OD v znesku 16.000,00 pa 23.888,00 dinarjev. Absolutna razlika pri teh osebnih dohodkih je sicer res 100%, vendar se razmerje delitve OD v pravilniku

ni spremenilo. Za ublažitev takega učinka povečanja osebnih dohodkov smo se v letu 1981 dogovorili za enako povečanje točk za vrednotenje del in nalog ne glede na vrsto dela - proizvodno ali neproizvodno. To pa je tisti drugi vidik poprečja. Osebnih dohodki za vodstvena, strokovna in administrativna dela so se v primerjavi z letom 1980 povečali le za slabih 30%, osebni dohodki za dela in naloge v neposredni proizvodnji in za dela, ki se opravljajo ob uporabi fizične sile, so se povečali za nekaj več kot 41%. Takšno različno povečanje osebnih dohodkov je bilo doseženo samo z učinkovanjem sprejetega ukrepa v drugem polletju preteklega leta. Celotni učinek sprejetega ukrepa bo prikazan šele s primerjavopovečanja osebnih dohodkov za drugo polletje leta 1981 za obe skupini del in nalog. Glede na to, da smo fizično delo dolgo prenizko vrednotili, posledica česar je velik pritisk delavcev za delo v administraciji, sprejeti ukrep ni bil zgrešen. Še več, proizvodno delo bo potrebno vrednotiti še bolj, vendar bolj selektivno, kot je bilo to narejeno z enakomernim povečanjem za vsa dela. Ker pa bo skupni znesek osebnih dohodkov tudi vnaprej omejen s samoupravno sprejetimi normativi, bo povečanje osebnih dohodkov za proizvodna dela mogoče uresničiti le na račun relativnega zmanjševanja o-

sebnih dohodkov za druga opravila.

Obračunani osebni dogodki za leto 1981 so na zgornji mejli po dogovoru o družbeni usmeritvi razporejanja dohodka v letu 1981 (Uradni list SRS, št. 3/81). Ob uporabi določila 5. člena tega dogovora in pri povečanju dohodka za več kot 50% v primerjavi z doseženim dohodkom v letu 1980, je dovoljeno povečanje 42%. S sprejetim sklepom o naknadni delitvi osebnih dohodkov po zaključnem računu za leto 1981 je takšno povečanje tudi doseženo.

Doslej smo navajali le podatke o uspešnosti poslovanja v preteklem letu in o dejavnikih, ki so na to poslovanje vplivali ali pa bodo vplivali na poslovanje v letu 1982. Za celotnejši pregled poslovanja je potrebno povedati še, kako smo s sredstvi, s katerimi upravljajo temeljne organizacije, gospodarili.

Likvidnostnih težav med letom nismo imeli. Denarja je bilo na žiro računih vedno dovolj zaradi salda neporabljenih sredstev za biološke naložbe (ta se giblje med 15 in 20 milijoni dinarjev), zaradi zamude pri izvajanju investicij glede na planirano dinamiko - saj bi po tej dinamiki skladišče moralo pričeti s poskusnim obratovanjem takoj po novem letu - in tudi zaradi pre-

cejšnjega zneska ostanka čiste- ga dohodka, ki se do razporeditve po zaključnem računu nahaja na žiro računu.

Glavni naložbi po planu investicij za leto 1981 sta bili: gradnja mehaniziranega skladišča na Rečici in gradnja gozdnih cest. Izdatki za opravljena dela v skladišču v letu 1981 so znašali din 59.371.823, tako da je bila skupna vrednost naložbe ob koncu leta 61.750.662 din. Sredstva za dokončanje investicije imamo zagotovljena. Še toliko kot doslej bo potrebno vložiti v skladišče, predno se bodo stroji zavrtili. Polovico denarja bodo odrinile za to naložbo naše temeljne organizacije, polovico pa LIP Bled. Vrednost naložb v gozdne ceste je znašala 31.945.948 din, leto prej pa 21.816.707 din. Skupna vrednost vseh naložb je din 108.887.454 v primerjavi z 48.603.000 din v letu 1980. Po predpisih smo morali za znesek plačil za investicije (vštevši avanse), razen za naložbe v gozdne ceste, vplačati prispevek za energetiko v znesku 5.302.085 din.

Viri za finansiranje gozdnih cest so praktično samo "tuji", tako da lastnih sredstev za ta namen nismo uporabljali, če del dohodka po čl. 12 ne štejeemo za lastna sredstva. Viri finansiranja so razvidni iz naslednjih podatkov:

Obračun finansiranja gradnje gozdnih cest v letu 1981

TOZD	Bohinj	Pokljuka	Jesenice	TOK	GG Bled
1. Vrednost naložb v ceste	11.274.443	7.549.671	4.167.256	8.954.578	31.945.948
2. Zmanjšanje za predpl. iz leta 1980	132.070	-1.286.980	-207.843	-700.750	-2.327.643
3. Odplačilo kredita za ceste	441.018	400.231	311.465	524.899	1.677.613
4. Skupaj 1 - 3	11.583.390	6.662.922	4.270.879	8.778.727	31.295.918
5. Kritje s krediti TBG LB	6.430.000	535.950	2.100.000	3.167.307	12.233.257
6. Kritje kredita SIS za gozd. SRS	-	-	-	992.800	992.800
7. Kritje s sr. po čl. 12 zakona o gozdovih	2.892.718	3.438.995	1.218.475	-	7.550.188
8. Kritje iz sred. kooperantov	-	-	-	1.031.567	1.031.567
9. Kritje iz sr. 1,5% prisp. lesne ind.	840.918	999.865	354.273	1.317.034	3.512.090
10. Kritje iz sr. 3,3% oziroma 4,8% prisp.	1.419.754	1.688.111	598.131	2.223.598	5.929.594
11. Kritje iz sredstev poslovnega sklada oziroma amortiz.	-	-	-	46.422	46.422
12. Skupaj	11.583.390	6.662.922	4.270.878	8.778.727	31.295.918

Viri sredstev za financiranje drugih naložb so prosta sredstva poslovnega sklada - 16.541.000 din, del dela dohodka po čl. 12. Zakona o gozdovih za MSL Rečica - 169.199 din, obračunana amortizacija v l. 1981 32.638.196 din. Blagovni krediti za mehanizirano skladišče - 7.000.000 din, blagovni krediti za stroje tovarne "Radoje Dakič" iz Titograda 2.907.764 din in združena sredstva LIP Bled 30 milijonov din.

Kljub veliki vrednosti naložb nismo bistveno povečali stopnjo zadolženosti, niti nismo za financiranje investicij uporabljali obratnih sredstev. Zaradi tega naše možnosti za naložbe v letu 1982 niso okrnjene in se ne bo potrebno, kljub dokončanju velike investicije MSL Rečica, odrekati drugim nujnim naložbam in nabavi najpotrebnejše opreme.

Za zaključek bi lahko rekli, da so izhodišča za poslovanje v letu 1982 dobra; boljše od perspektiv slovenskega ali jugoslovanskega gospodarstva v celoti. Poslovno leto 1981 smo finančno ugodno zaključili, večjih nerešenih ali nerešljivih problemov nimamo in imamo možnosti za financiranje vseh racionalnih projektov, ki so sprejeti. Lesna industrija se je obvezala, da bo v bodoče - tudi še za leto 1981 združevala sredstva za gradnjo cest po višji stopnji glede na nabavno vrednost lesa kot doslej - po sporazumu o temeljih plana območne SIS za gozdarstvo po stopnji 4,8 %, po sporazumu o temeljih plana SIS za gozdarstvo SRS pa po stopnji 1,5%. Nedvomno bodo v poslovnem smislu največji problemi na področju uvoza opreme, predvsem pa uvoza rezervnih delov, če odmislimo možnost velikega pomanjkanja energetskih virov, predvsem nafte. Pomanjkanje naftnih derivatov smo prvič in v blagi obliki občutili ob jesenski setvi, drugo pomanjkanje ob koncu prvega meseca letošnjega leta in v začetku februarja je bilo precej resnejše. Kako bo v naslednjih mesecih, danes ne ve verjetno nihče.

Več dela in verjetno bolj zahtevnega bodo zahtevale od nas ureditev in dopolnitve samoupravnih splošnih aktov; nadalje ustvarjanje takih okoliščin, da se bomo po samoupravnih aktih tudi ravnali ter na ta način odpravljali precejšnja nasprotja, ki po ne-

kaj letih vsaj navideznega zatišja postajajo spet aktualna - tako nasprotje med posameznimi TOZD kot tudi med delavci, ki opravljajo različne delovne naloge. Glede medsebojnih odnosov

in s tem v zvezi organiziranost je večja nujnost njihovo urejanje, kot je potrebno stvari spreminjati.

J. L.

POROČILO O PRODAJI LESA V LETU 1981

V letu 1981 so temeljne organizacije gozdarstva in TOK prodale skupno 148.892 m³, kar pomeni 101 % planiranih količin in 14.079 m³ več kot v letu 1980. Iz družbenih gozdov je bil plan oddaje presežen za 4 %, oddaje iz zasebnih gozdov je za 2 % izpod planiranih količin s tem, da je izpad nastal pri listavcih, oddaja iglavcev pa je dosežena v planirani količini. Doseganje plana oddaje po glavnih grupah sortimentov je prikazana v preglednici T-1. Struktura oddanega lesa iz družbenih gozdov letos precej odstopa od te strukture v prejšnjih letih, močno se je namreč povečal delež celuloznega lesa v skupni oddaji iglavcev, ki presega 20 %. Nekaj let nazaj je bil delež celuloznega lesa v skupni oddaji med 14 % in 16 %. Kot za leto 1980 tudi za leto 81 ugotavljamo zmanjševanje oddaje bukove hlobovine iz sečnje v gozdovih v zasebni lastnini. Oddano je bilo le 1.074 m³ tega sortimenta, kar je 27% od planiranih količin. To je gotovo bolj posledica krize v gorivih za og-

revanje in s tem povezano veliko povpraševanje po drveh, kot pa posledica nezadosti stimulativnih cen za tehnični les.

Cene za les so bile v letu 1981 poleg povečanega obsega prodaje glavni dejavnik za ugodni poslovni finančni uspeh. Poprčne cene so se v primerjavi s cenami lani povečale za 53,9% in so za 13% višje od planiranih. Višje cene so dosežene zaradi novega cenika za gozdne proizvode, ki je bil sprejet ob koncu leta 1980 in zaradi boljše strukture proizvodov v tem smislu, da je bilo narejeno relativno več takih proizvodov, ki imajo višjo tržno ceno. Nekaj več podatkov o cenah lahko vidite v preglednici T-2.

Cene so se povečale tudi pri drugih gozdnogospodarskih organizacijah. Splošno združenje gozdarstva Slovenije je objavilo naslednje dosežene cene za prodano hlobovino iglavcev in za vse sortimente iglavcev:

Gozdnogospodarska organizacija	Cena za hlobovino igl.	Cena za vse iglavce
GG Bled	2.833 din	2.679 din
GG Brežice	3.002 din	2.640 din
GG Celje	2.956 din	2.768 din
ZKGP Kočevje	2.719 din	2.608 din
GG Kranj	2.957 din	2.757 din
GG Ljubljana	3.068 din	2.529 din
GG Maribor	2.766 din	2.696 din
GLIN Nazarje	2.627 din	2.592 din
GG Novo mesto	2.945 din	2.742 din
GG Postojna	2.606 din	2.507 din
GG Tolmin	2.750 din	2.515 din
GG v SRS - skupaj	2.809 din	2.622 din

Poprčne cene za hlobovino iglavcev in tudi za druge sortimente v SR Sloveniji so bile za približno 50 % višje, kot so bile leto

poprej. To pomeni, da se slovensko gozdarstvo ni moglo vključiti v stabilizacijska prizadevanja na področju cen.

V letu 1981 je Gozdno gospodarstvo Bled po oddaji lesa izpolnilo obveznosti po temeljnih plana za to leto in po sprejetih po-

godbenih obveznostih. Naslednjim kupcem smo dobavili naslednje količine lesa:

Kupec	me iglav- cev	m3 listav- cev
LIP Lesna industrija Bled	86.330	72
"AERO" Tovarna celuloze Medvode	21.905	-
"DJURO SALAJ" Krško	5.311	-
"ALPLES" Železniki	190	81
SGP Gradbinec - TOZD Jesenčce	518	-
SGP Gorenjc - Radovljica	784	-
SGP Bohinj - Bohinjska Bistrica	151	-
"SLOVENIJA LES" LI Radomlje	1.499	3.025
GKZ Srednja vas v Bohinju	3.434	95
Podjetje za impr. lesa Hoče	1.737	-
LI "BOHOR" Šentjur pri Celju	866	52
REK Zasavje, Rudnik Trbovlje	904	-

Drobni tehnični les in tramiče (teh smo prodali 5.017 m³) smo prodajali trgovskim organizacijam za prodajo v Sloveniji, Vojvodini ter Makedoniji. Zaradi neurejenega tržišča z lesom za ostrežje se je večina graditeljev zasebnih hiš oskrbela z lesom za te potrebe pri nas. Ker je povpraševanje po takem lesu veliko in ker so možnosti za pripravo lesa omejene, je čakalna doba precej dolga.

Izvoz lesa je še nadalje nepomembna postavka v količini prodaje, čeprav bi bil devizni priliv iz te prodaje še kako dobrodošel v teh težkih časih za pridobivanje pravic na uvoz in za devizna sredstva. Izvozili smo 471 m³ bukovih hlodov, 423 m³ hlodovine drugih listavcev, 667 m³ celuloznega in jamskega lesa listavcev in 2.402 prn skoblancev (odpadkov pri izdelavi tramičev). Vsi sortimenti, razen odpadkov, se lahko izvažajo le na podlagi izvoznih dovoljenj. Manj kot smo imeli dovoljenj, smo izvozili le hlodovine drugih listavcev (lipa, brest, javor, jelša, oreh, hruška). Vrednost izvoženega blaga izražena v dinarjih, je 5.229.623 din.

V letu 1981 smo skladno s sprejeto poslovno politiko in s temelji plana SOZD GLG dobavljali hlodovino smreke izjemne kvalitete LIP Bled. Le manjše količine smo prodali drugim porabnikom, ki tako kvaliteto hlodovine za svoj proizvodni program potrebujejo. To so Elan Begunje, LINA Apače, Melodija Mengeš,

Slovenija-šport Ljubljana in Lesna industrija Radomlje.

J. L.

TATOVSI SO NA DELU

Hitra rast cen goriva, maziva in nadomestnih delov uvoženih strojev daje tatovom ugodno zaposlitev.

Na Jelovici smo zabeležili že več tatvin žičnih vrvi, traktor-skih delov, goriva in maziva. Letos 20.1. se je nekdo celo lotil zgibnikove črpalke za gorivo, vendar mu je ni uspelo odviti. Pustil je dovolj zgovorne sledi za seboj. Izmerili in fotografirali smo odtise vozila, ki ga je tat uporabljal. Lansko leto nam je tat ukradel 21.6. alternator goseničarja.

Primere raziskuje milica.

I. V.

Italijanski izrek:

- Sladko brezdelje.

Pred dvanajstimi leti. - Foto: J. S.

POROČILO O ZAKLJUČNEM RAČUNU ZA LETO 1981 ZA TOZD GOZDNO AVTOPREVOZNIŠTVO IN MEHANIČNE DELAVNICE

Leto 1981 smo pričeli izrazito slabo. Vzroki so znani. Odločilen vzrok je bila huda in dolga zima z obilo padavin v vseh predelih Slovenije. Vsi nadaljnji finančni obračuni kažejo, kako se je situacija izboljševala. Ob normalnih delovnih pogojih pri avtoprevozih se je izkazala predvsem prizadevnost voznikov. Nadoknili so izpadle vožnje predvsem v podaljšanem času. Prav tako so izpolnili vse dodatne obveznosti, za katere smo bili zadolženi med letom, kot so prevoz povečanih planskih količin lesa in prevoz celuloze za Krško. Ocenjujem, da so prevozi na mejl zmožljivosti. Zato bi bili potreb-

ni novi organizacijski ukrepi in zavzetost vseh udeležencev.

Mehanična delavnica še vedno ne izpolnjuje vseh potreb glede na kapacitete, opremljenost in zahteve po popravilih. Kljub temu sta se količina in kvaliteta izboljšali, kar so izrazili večkrat tudi porabniki. Izboljšala se je izkoriščenost delovnega časa. Upadajo tudi materialni stroški, kar je izredno pomembno.

Številčni rezultati so podani v skupnem poročilu.

Vidic Ing. Tadej

Vožnja po bankinah je lahko usodna, posebno v krivinah.

Foto: GG

TOZD POKLJUKA V LETU 1981

Leto 1981 smo začeli z velikimi zalogami v gozdu. Leta 1980 je že 2. novembra zapadel sneg in do tedaj posekanega lesa ni bilo več mogoče spraviti do ceste. Konec leta je bila zaloga v gozdu 4.076 m³ in ob kamionski cesti 1471 m³. Zima je precej mrzla, snega pa ni bilo preveč, tako da je proizvodnja kar ugodno potekala. Suh sneg je bil večja ovira za spravilo kakor za posek. Analza povečanja normativov oziroma stroškov, ki je bila narejena za 14.591 m³ poseka in spravila v gozdno gospodarski enoti Pokljuka, je pokazala, da se je čas poseka pozimi povečal za 11,3%, stroški spravila pa so se povečali za 19,6%. Plan poseka 38000 m³ je bil dosežen z 99,2%, posekano je bilo 37.706 m³ lesa (35994 m³ iglavcev in 1712 m³ listavcev). Za navedeni posek je bilo izplačano 36.261 norma ur, posek je bil narejen v 31.090 delovnih urah. Manjše število delovnih ur za posek je pripisati poseku povprečno nekoliko debelejšemu drevesu, kot je bilo planirano. V letu 1981 je bilo izdelano veliko slučajnih vetrolovov, snegolomov in sušic. Delež slučajnih in izrednih v poseku je cca 35%.

Večji delež slučajnih pa je zahteval večje stroške predpravila. Porabljen je bilo 38% več ur, kot je bilo načrtovano. Spravilo do kamionske ceste je bilo skoraj 100% mehanizirano, saj je bilo le 276 m³ lesa spravljeno s konji. Pri mehanizaciji se kaže velika iztrošenost strojev, saj skoraj ni bilo dneva, da ni bil kak stroj pokvarjen. Razveseljivo je, da so se zaloge lesa v gozdu ob koncu leta 1981 znižale na 939 m³, kar se v zgodovini gozdne uprave, gozdnega obrata in TOZD Pokljuka še ni zgodilo.

Ugodna zima za posek in sorazmerno suho poletje se odražata tudi v doseganju gojitvenih del. Obnova je bila dosežena 152%, nega 112%, varstvo 61%. Finančno smo plan gojenja dosegli 106%.

Sredstva za izgradnjo vlak so bila presežena za 24 %. Vendar nam številka o višini sredstev za izgradnjo vlak ne da realne slike o vlaganju, ker so v te stroške zajete tudi nekatere ceste, ki predstavljajo levji delež stroškov. V lastni režiji je bilo porabljeno za popravilo vlak in ročno izgradnjo krajših odsekov vlak 2331 ur.

V preteklem letu je bila v polnem razmahu izgradnja mehaniziranega skladišča na Rečici. Narejeno je bilo celo nekaj več od načrtovanega. Vrednost in pomembnost investicije pa zasluži posebno poročilo.

V preteklem letu je na TOZD delalo 95 ljudi, prav toliko jih je bilo tudi planiranih. Vendar je treba poudariti, da je bilo izven TOZD opravljeno 5047 delovnih ur, in sicer: na LIP

Podnartu, na žižnicah na Zatrniku, v Brkinih in TKS Radovljica.

Izraba delovnega časa se je v primerjavi z letom 1980 izboljšala.

Delež učinkovitih ur v vseh urah je bil 76,2%, kar je za 1,1% boljše kot v preteklem letu.

Podlogar. Jože

PRVI IMT 560 pri opravilu na Pokljuki. - Foto: Z. Š.

PROIZVODNJA V TOZD GOZDARSTVO BOHINJ

Bohinjski TOZD je imel v letu 1981 zaposlenih 88 delavcev. Od teh jih je bilo 71 v proizvodnji in 17 uslužbencev.

Posek je bil eno najpomembnejših opravil. V 22.383 urah je bilo posekano 39.154 m³ lesa. Povprečno drevo je merilo 0,59 m³, za 1 m³ pa je bilo potrebno 0,57 ure dela.

Sekači so opravljali tudi gojitvena dela, za katere so porabili 7.421 ur, pretežno za nego (295 ha) in obnovo (12,70 ha).

Delavci pri spravilu lesa so z mehaniziranimi napravami zvelkali k cesti 44.362 m³ oblovine v 20.415 delovnih urah in močno preseglj letni plan, čeprav smo delali samo na starih strojih. Za spravilo je bilo povprečno porabljeno 0,46 delovne ure na 1 m³ lesa. Učinki strojev so bili:

3 zgibniki - 5,7 m³ na uro - 59 % količine
4 goseničarji in 2 kolesnika - 2,0 m³ na uro - 32 % količine
Alp vitelj - 3,3 m³ na uro - 9 % količine
(brez montaže)

Skladišče je dodelalo oblovinu in jo odpremilo kupcem. Ker je odpremljalo tudi za Pokljuko in TOK, je količina narasla na 67.285 m³.

Od skupnih 137.595 delovnih ur je bilo porabljeno:

za posek	17,5 %
za spravilo	17,5 %
skladišče	23,0 %
gojenje	5,4 %
obratna režija	23,0 %
proizv. režija	13,6 %
Skupaj	100 %

K fazam so dodane tudi ure vzdrževanja.

Od skupno 58.083 ur nadomestil je bilo

slabo vreme	14 %
redni dopusti in prazniki	43 %
izobraževanje	2 %
izostanki	3 %
bolezni	38 %
Skupaj	100 %

Že več let zbuja pozornost visok odstotek bolezni, ki znaša 11 %

na vse ure. Na vsakih 6 ur dela pride 1 ura bolniškega dopusta. Če analiziramo dalje, ugotovimo, da je 60% bolovanja porabilo 10 delavcev, ki imajo po večini status delovnega invalida in bolujejo povprečno pol leta. To pomeni, da večina delovnih invalidov ni ustrezno zaposlena in da imamo na tem področju še rezerve.

Če preračunamo delovne ure povprečnega delavca na vse dni v letu, delamo še polovico dni v letu.

I. V.

SREDNJEROČNA PRIHODNOST

"... Ali boš ohranila zvesto srce svojim goram in prebivalcem svojih dolin? Snubili te bodo tujci in Bohinj ti bo dal doto od svojih šum in rudnin, od vodnih sil, živine in polja. Ako pa ti tujci zapravijo tvojo doto, tedaj boš zapustila v Bohinju gola brda, kršna pogorja, razdrastana po hudournikih ter duševno in gmotno bedo domačinov. ..."

dr. Janez Mencinger

PROBLEM URESNIČITVE NAČR- TA ZA POSEK LISTAVCEV

Problem odkazila in uresničevanja plana oddaje listavcev se vleče iz leta v leto.

Tudi v letu 1981 je bila uresničitve v OE TOK Bohinj le 66 % bukovne hlodovine oziroma oddaje vseh listavcev skupno 86% ter je še vedno največja v TOK s 65 %.

Trdim, da je pri OE Bohinj 94% vseh odkupljenih listavcev iz proizvodnje. Glede kvalitete bukovne hlodovine po poseku ugotavljam - kar bi tudi taksacija morala vedeti - da je procent tehnične bu-

kovine slab. Večina bukovine je stare, razvejane, z mehanskimi poškodbami.

V mnogih parcelah ZG bukev dominira nad mladjem in bi jih z veseljem odstranil. V revirju imam odkazanih, a neposekanih precej takih bukovih dreves, od katerih bi mnoga (po cca 10 prn drv) zadostovala za ogrevanje cele kmetije. Drevesa pa kraljujejo in gnijejo ker je s posekom in spravilom precej dela.

"Zakaj bi se mučil, če pri "šum -

ski" dobim drva ceneje in do hiše dostavljena?" Odkupna cena za bukovne hlode v letu 1982, á 2.450,00 din/m3 bo težko prebila tradicijo. Prodajna cena 910 din/prm bukovih drv pa je za mnoge še preveč vabljiva. Mnogi drva preprodajajo celo po din 1.500,00 in še več.

Denar je res enako vreden: od gozdnega posestnika in ljudi, ki nimajo gozdov. Tudi plačilo drv gre hitreje, če so.

Vendar so tudi količine drv v DG omejene in ob prodaji komaj na mejl rentabilnosti.

Problem je jasen in čist kakor Bohinjsko jezero. V ZG pa zaradi te jasnine planov odkazila in oddaje listavcev ne dosegamo. Ne dosegamo niti I. redčenja in čiščenja gošče, čeprav je delo v lastnem gozdu za gojitvena dela dobro plačano in bi mnogi pri teh delih lahko skoraj istočasno napravili še drva za kurjavo.

Predlog: Vsem gozdnim posestnikom, ki imajo v dostopnih gozdovih listavce, pa etata ne izkoristčajo, naj se pri TOZD zaradi energetske krize in solidarnosti do soljudi, ki nimajo listnatih gozdov, bukovih drv ne prodaja!

To je bil tudi sklep zbora volilcev KS Bohinjska Bistrica v novembru 1981. Sestaviti spisek gozdnih posestnikov, ki imajo dosegljive etate listavcev, ne bo vzelo toliko časa, kot prepričati gozdne posestnike o potrebi odkazila in sečnje listavcev.

Menim, da bi s tem ukrepom gozdni posestniki zaradi potrebe po drveh bolj čistili zaraščene travnike, izvrševali gojitvene ukrepe v lastnem gozdu in počasi oddali tudi več kvalitetnih listavcev na tržišče.

Stgar Lovro

Mehanizirano čiščenje ceste - če ni drugače. Foto: I. V.

Delo vliva olje v svetilko življenja, mišljenje vžiga njen plamen.

John Bellers

INVENTIVNA DEJAVNOST - PRISPEVEK K BOLJŠEMU GOSPODARJENJU

Razvoj napredka v svetu je ozko povezan z vlaganjem znanja v proizvodne procese. Dežele, ki danes največ vlagajo v razvoj znanosti in raziskovalno dejavnost, so vodilne na tehnološkem področju, imajo najvišjo produktivnost ter zaradi tega lahko diktirajo tržna gibanja v svetu. Te dežele imajo tudi najvišji standard. Tako je bil dan na nekem posvetovanju pred kratkim podatek, da doseže v deželah, ki imajo v glavnem enostavno proizvodnjo, narodni dohodek na pre-

bivalca do 1500 dolarjev, v deželah z avtomatizirano proizvodnjo od 4000-6000 dolarjev na prebivalca in v deželah, kjer "prodajajo" znanje, doseže narodni dohodek 11-12 tisoč dolarjev na prebivalca. Iz tega izhajajoč bi morale biti razvojne usmeritve dokaj jasne.

Med tisto znanje, ki se ga da dobro vnovčiti in prinaša precejšnje materialne koristi, sodi tudi inventivna dejavnost in to v raznovrstnih oblikah, od izumov pa

do koristnih predlogov.

Kje smo na tem področju v Jugoslaviji? Že dalj časa je znano dejstvo, da smo po številu izumov prav na repu evropske lestvice. Vemo, da smo lastno znanje premalo cenili in razvijali in smo se raje zatekali k uvozu raznovrstnih licenc.

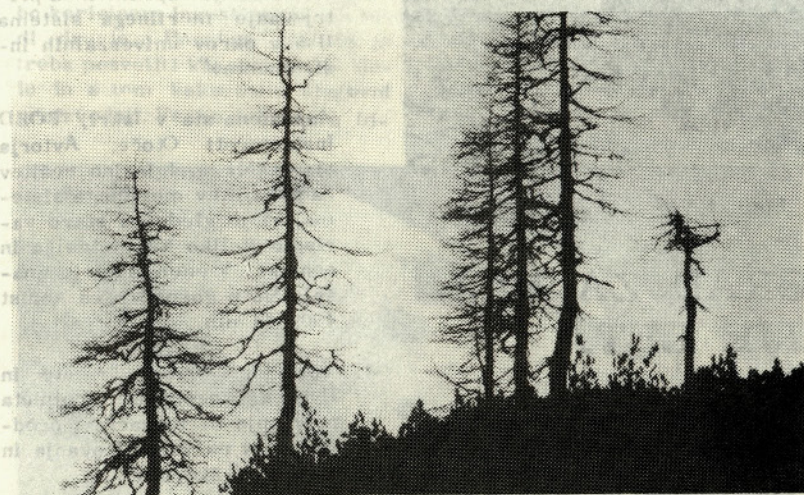
Če malo zožimo prostor razmišljanja in pogledamo, kje smo z inventivno dejavnostjo v gozdarstvu, ki je naše poklicno področje, lahko ugotovimo, da na tem področju v zadnjih letih tudi v širšem prostoru nismo zabeležili kakšnih večjih dosežkov. Res je, da je gozdarstvo področje, kjer se tehnologija v primerjavi z drugimi panogami relativno počasi spreminja, vendar smo kljub temu posvečali inventivni dejavnosti premalo skrbi, pa če se omejimo le na področje žičnih pravih naprav.

Tudi v naši DO nismo na tem področju veliko storili. Zabeležili smo do sedaj le dva primera tehničnih izboljšav oziroma koristnih predlogov, smatram pa, da smo z našimi izkušnjami in znanjem sposobni storiti več.

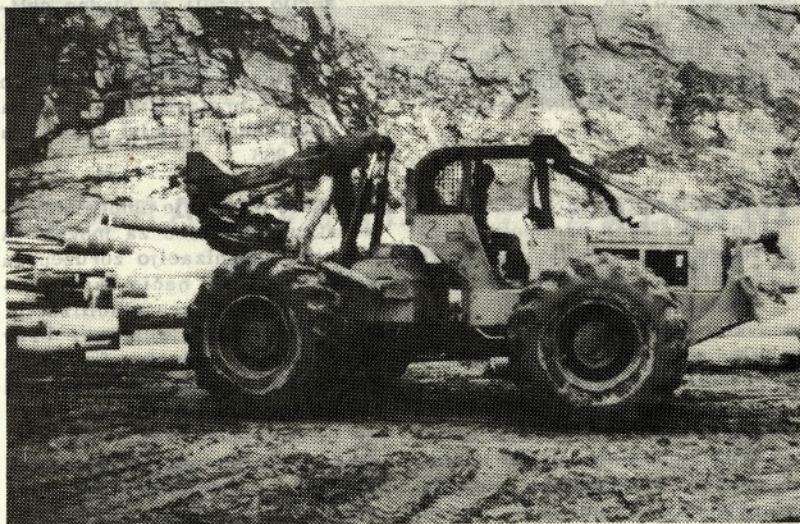
Od leta 1979 imamo v GG Bled samoupravni sporazum o inventivni dejavnosti, v katerem je celovito obdelano to področje, od splošnih opredelitev pa do pravic in nagrad, ki gredo avtorjem inovacij. Na osnovi tega samoupravnega sporazuma je bila pred nekaj meseci ustanovljena komisija za inventivno dejavnost, v kateri je po en član iz vsake TO, ki ima nalogo spremljati inovacijsko dejavnost, obravnavati predloge, ugotavljati višino nadomestila avtorju in spodbujati to dejavnost v okviru DO.

Vemo, da je splošno gospodarsko stanje pri nas težko in da bo za izhod iz te situacije potrebno veliko naporov, v mozaiku katerih bo pomembno mesto zavzemala tudi inovativna dejavnost. S tem bomo lahko naši DO in širše družbi prihranili marsikateri dinar ali devizo.

In kje so naše možnosti za inventivno dejavnost? Kratek odgovor je: kratkomalo povsod - na vsakem delovnem mestu, saj z inventivno dejavnostjo lahko posegamo na tehnično, tehnološko, or-

Zimski macesni - Foto I. V.

Zgljbnik s hidravličnimi željstmi ne potrebuje pomočnika. Foto: I. V.

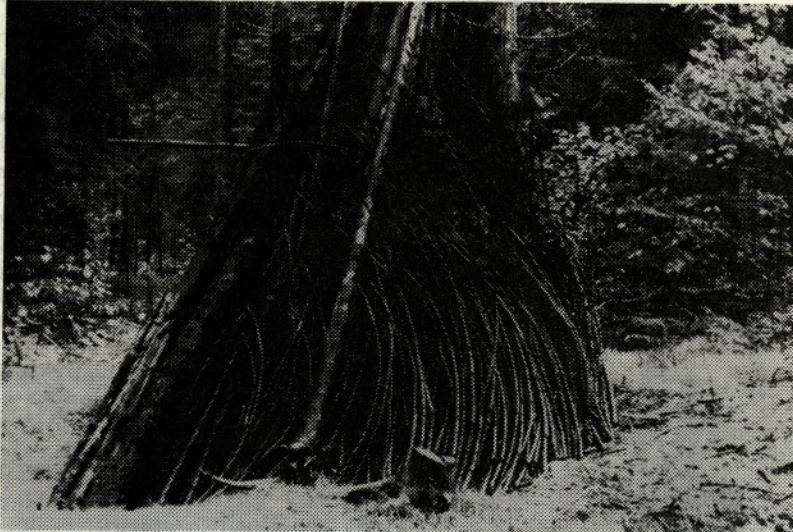
ganizacijsko in druga področja, kakor je to tudi opredeljeno v samoupravnem sporazumu o inventivni dejavnosti.

Zato ob tej priložnosti pozivam vse, ki imajo rešitve ali idejo za rešitev posameznih problemov, da

te predloge posredujejo komisiji za inovacije, ki jih bo na osnovi določil samoupravnega sporazuma obravnavala, rešitve pa bodo objavljene tudi v glasilu "Preseki".

Čim več daješ, tem več imaš.

LAO - CE

Energetska kriza jemlje gozdu. - Foto: I.V.

PODELITEV NAGRAD ZA NAJBOLJŠE INOVACIJE LETA

Inovatorstvo je dejavnost, ki je zlasti v tem stabilizacijskem času zelo pomembna. Delavci razmišljajo o svojem delu, teže k boljšemu, lažjemu delu in k izboljšanju proizvodov svojega dela. Toda njihova prizadevanja in uspehine smejo ostati zaprti med zidove posamezne temeljne in delovne organizacije. Njihovemu delu je treba dati priznanje. Zato razpiše občinska raziskovalna skupnost skupaj z občinskim sindikalnim svetom, SZDL, občinsko konferenco ZK in izvršnim svetom SO Radovljica vsako leto nagrade za najboljše inovacije leta. Odziv delovnih organizacij na letošnji razpis ni bil najboljši. V prihodnjih letih bomo morali spodbuditi čim več delovnih organizacij v občini, da bi se udeležile razpisa.

Izmed prejetih predlogov je moral odbor za ocenjevanje izbrati 4 inovacije, ki najbolj ustrezajo kriterijem za podelitev nagrade. Ti so predpisani v posebnem pravilniku in so: višina prihranka,

uporabnost inovacije, izvirnost, nastanek izven področja rednega dela in pomembnost za stabilizacijo. Odbor ni imel lahkega dela.

Nagrade inovatorjem je podelil tovariš Petriček, predsednik skupščine raziskovalne skupnosti občine Radovljica na osrednji proslavi ob dnevu republike, 29. novembra, z naslednjimi utemeljitvami:

1. Tovariša Stane Rozman in Niko Ločniškar prejmeta priznanje za inovacijo "izdelava elektrod za Mibach stroje iz domačega materiala."

Oba tovariša sta zaposlena v TOZD vzdrževanje v Verigi Lesce. Samoiniciativno sta našla način za izdelavo elektrod za Mibach stroje iz domačega materiala. Inovacija predstavlja zamenjavo uvoženih delov z domačimi, poleg tega pa so doma narejene elektrode mnogo cenejše.

2. Tovariši Marjan Bizjak, Peter Planinšek, Janko Kralj in Niko Podgornik prejmejo priznanje za inovacijo "predelava in izboljšanje stružnih avtomatov Gf2".

Omenjeni tovariši, vsi zaposleni v Verigi Lesce, so izboljšali stružne avtomate GF2. Z delom, ki so ga opravili izven področja svojih del in nalog, so praktično nadomestili uvoz dragega stroja.

3. Tovariša Andrej Mehle in Jože Justin prejmeta priznanje za inovacijo "sprememba pritrdjevanje merilnega sistema B-5 v okrov univerzalnih instrumentov".

Zaposlena sta v Iskri, TOZD Instrumenti Otoče. Avtorja sta našla originalno rešitev za pritrditev merilnega sistema, ki je glede na staro varianto veliko kvalitetnejša in cenejša. V enem letu je znašala čista gospodarska korist 490.544 din.

4. Tovariša Anton Tramte in Hubert Pogorevc prejmeta priznanje za inovacijo "orodje za nov način oblikovanja in žigosanja škopcev."

Tovariša Anton Tramte in Hubert Pogorevc sta naredila serijo orodij za hladno oblikovanje in žigosanje škopcev, ki so se prej toplo oblikovali. Predlog pomeni tudi odpravo grla v proizvodnji. Enoletna gospodarska korist znaša din 165.963.

Občinsko priznanje pomeni seveda afirmacijo tako za inovatorja kot za organizacijo združenega dela, ki na tak način hkrati pokaže, da zna v času stabilizacije poiskati notranje rezerve. Prav na področju inovatorstva se da še mnogo doseči brez vlaganja velikih sredstev.

Že zdaj vabimo vse OZD v občini tudi k naslednjemu razpisu nagrad,

Predsednik komisije za inovacije
Foto: I. V. Jože Jelenc

ZA RACIONALNEJŠE DELO

Racionalizacije so dobrodošle ob vsakem času, posebej dobrodošle pa so danes, v času velikih prizadevanj za boljše gospodarjenje. Ker je ena izmed nalog Društva inženirjev in tehnikov, zapisanih v pravilih, tudi pospeševanje racionalizacij v gozdarstvu, smo v ta namen pripravili anketo. Z njo smo želeli predvsem spodbuditi vse člane DITA k intenzivnejšemu razmišljanju o racionalnejšem delu. Vsak član naj bi svoje delo opravljal čim bolj racionalno. Racionalizacije pa so možne pri smotrnejšem izkoriščanju delovnega časa, pri čim manjši porabi materiala in obrabi delovnih sredstev, pri čim bolj smotrnem in za našo družbo koristnem investiranju, pa tudi drugje. Posebno skrb pa je treba posvetiti kakovostnemu delu in s tem kakovostni blagovni proizvodnji. Vsako delo mora bi-

ti družbeno koristno in kar najbolj racionalno opravljeno. Zavedati se moramo, da povečuje vsak prihranek materiala dohodek naše družbe in nas samih, posebej pozorni pa moramo biti pri materialih, ki jih moramo uvažati. Z boljšo pripravo dela in z boljšo organizacijo moramo doseči čim večji izkoristek strojev pri najmanjši porabi goriva in maziva ter z najmanjšimi okvarami. Zavedati se moramo, da zmanjšuje vsak prihranek goriva uvoz, da zniževanje števila okvar strojev iz uvoza zmanjšuje uvoz rezervnih delov. Tako lahko gozdarji ugodno vplivamo na uvozno izvozno bilanco. Pri tem pa nikakor ne moremo in ne smemo mimo prizadevanj za proizvodnjo kakovostnega lesa. Prvo, kar lahko storimo v kratkem času, je to, da se kakovost nobenega kosa lesa ne bo poslabšala od

poseka do predelave. Seveda si z gojitvenimi ukrepi, ki niso poceni, prizadevamo doseči čim večjo kakovost lesa, zato je še toliko manj dopustno, da bi les zgubljal od poseka do predelave na kakovosti. Skrb naše družbe in s tem nas vseh je, da bo lesna industrija les čimbolj oplemenitila v predelavi in dodelavi, naša naloga pa je, da ji dostavljamo v mejah naravnih pogojev les čimboljše kakovosti.

Z anketo smo želeli doseči:

- da bi vsi intenzivno razmišljali o racionalnejšem delu,
- da bi vsak član DIT delo opravljal čim bolj racionalno,
- da bi zbrali nekaj predlogov oziroma pripomb o racionalizacijah in
- da bi člani DIT v bodoče stalno dajali predloge za racionalnejše delo ter k temu navajali tudi druge delavce, istočasno pa pospeševali inovacijsko dejavnost.

Anketo je izpolnilo le 17,8% članov in dalo 39 predlogov oziroma pripomb. Največ predlogov oziroma pripomb je bilo o delitvi dela med temeljnimi organizacijami in skupnimi službami. Iz izpolnjenih anketnih listov je razvidno, da je največ pomanjkljivosti pri načrtovanju dela. Vse predloge oziroma pripombe smo uredili in jih uporabili za razpravo, ki jo je DIT organiziral sredi februarja. Razprava je bila živahna, včasih tudi razburljiva, vendar kolegialna in vsekakor korisna. Zaključek razprave pa je bil: vse predloge oziroma pripombe naj damo strokovnim službam in temeljnim organizacijam kot predloge za racionalnejše delo.

J. S.

Bežeči gamsi - Foto: I. V.

IZOBRAŽEVANJE V DELOVNI ORGANIZACIJI MORA MO BOLJE ORGANIZIRATI

Danes se morajo zaposleni delavci nujno soočiti s permanentnim izobraževanjem. Sodobni tehnični, tehnološki, organizacijski in družbenoekonomski razvoj neprestano vpliva na spremembo strukture zahtevanega znanja v delovnih procesih. S tem nalaga kadrovski funkcijinačrtno usmerjanje in pripravo novih kadrov ter spreminjanje in razvijanje

znanja že zaposlenih delavcev. Spoznanje, da izobraževanje ni zgolj zadeva izobraževalnih ustanov, temveč neodtujljiva kadrovska funkcija v sleherni delovni organizaciji, je pogojeno na eni strani s permanentnostjo učenja, saj v šoli pridobljeno znanje danes ne zadošča več za ves delovni vek človeka, na drugi strani pa je pogojeno s potrebo po us-

posabljanju delavcev za enostavnejša dela v skrajšanem izobraževalnem programu, po usposabljanju na novo zaposlenih delavcev ter po usposabljanju učencev srednjega izobraževanja na praktičnem delu.

V tem sestavku se bom predvsem osredotočil na izobraževanje sekačev, traktoristov, žičničarjev

in delavcev, ki opravljajo gojitvena dela. Ta profil delavcev je v naši delovni organizaciji po številu prevladujoč, po izobrazbi pa eden tistih, ki jih organizirano najmanj izobražujemo.

Eno izmed načel 10. kongresa ZKJ je, da morata biti socialistična samoupravna vzgoja in izobraževanje tako organizirana, da pomembno vplivata na oblikovanje svobodne, vsestranske razvite osebnosti. Pri tem se lahko vprašamo, ali je takšno usposobljenost mogoče doseči s 14 dnevnimi tečaji, ki jih organiziramo za usposabljanje gozdnih delavcev - sekačev. Brez kakšne posebne analize lahko ugotovimo, da v tako kratkem času kaj dosti več od "drila" ni možno stortiti. Dril pa je obsodil že Karl Marx.

Z izvedbo pedagoške analitike dela sem oblikoval učne vsebine za usposabljanje delavca profila sekač. Potrebna znanja bi strnili v tri področja:

1. Znanja, potrebna za razumevanje izvajanja operacij poseka
 - tehnologija materiala
 - tehnologija sredstev
 - tehnologija podiranja in krojenja drevesa
 - varstvo pri delu.
2. Znanja, potrebna z vidika položaja delavca kot izvajalca in upravljalca v samoupravno organizirani družbi
 - organizacija dela v TOZD

- ekonomika TOZD
- samoupravljanje v TOZD
- ustno in pisno izražanje.

3. Širša obča in strokovna teoretična znanja
 - biologija
 - fizika
 - gozdni proizvodi
 - gojenje in varstvo gozdov.

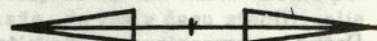
Teh znanj našemu delavcu pri današnji obliki organiziranosti v okviru delovne organizacije ne moremo dati. Osvoji pa jih lahko v Gozdarskem šolskem centru v Postojni, če uspešno dokonča A program - usmeritve gozdar. Toda žal se vsi dijaki, ki odhajajo v šolo v Postojno, želijo usposobiti za poklic gozdarskega tehnika. V vseh zadnjih letih, ko smo se pogovarjali z učenci osemletk, da bi jih pridobili za poklic gozdarja, so se ti zanimali izključno le za poklic gozdarskega tehnika, ki spada danes že med sufficitarne poklice, medtem ko gozdarjev močno primanjkuje. Za šolsko leto 1982/83 smo razpisali 9 kadrovskih štipendij za poklic gozdarja, vendar vsi interesi izražajo željo, da bi se v drugem letniku vpisali v usmeritev B - gozdarski tehnik, če bodo imeli seveda v prvem letniku skupnega programa ustrezen uspeh. Tako nas čaka v prihodnjih letih težak problem, kako zaposlovati preštevilne gozdarske tehnike in kje dobiti usposobljene sekače, traktoriste, žičničarje in gojitelje.

Ker je Postojna od nas precej oddaljena, je težko pričakovati, da se bodo mladi iz našega področja odločili za učenje poklica gozdar v Gozdarskem šolskem centru v Postojni in če bomo hoteli imeti usposobljene gozdne delavce, jih bomo morali usposobiti sami. To pa zahteva posebno obliko izobraževanja - uvedbo sistema usposabljanja delavcev v skrajšanem programu izobraževanja gozdnih delavcev. Vzporedno z izvajanjem skrajšane programa izobraževanja bi razvijali tudi vse oblike permanentnega izobraževanja. Organizacija takšnega izobraževalnega sistema zahteva usposobljene kadre za organiziranje izobraževanja in za izvajanje izobraževalnih vsebin. Za izvajanje izobraževalnih vsebin bi morali organizirati predvsem strokovnjake v delovni organizaciji, ki glede na svoje redno delo najbolje poznajo posamezne vsebine, za poučevanje praktičnega dela pa je že usposobljenih več inštruktorjev. Organizacijo izobraževanja bi morali poveriti strokovnjaku-organizatorju izobraževanja. Delovne naloge, ki naj bi jih opravljal organizator izobraževanja, bi bile predvsem naslednje:

opredeliti cilje izobraževalnih akcij, organizirati oblikovanje izobraževalnih vsebin, načrtovati izobraževalne akcije, organizirati izobraževalne akcije, določiti nosilce andragoških in drugih dejavnosti, zagotavljati didaktično gradivo, spremljati proces poučevanja in vrednotenje učinkov izobraževalnih akcij ter povezovati delovno organizacijo z izobraževalnimi ustanovami.

Obseg dela je torej tolikšen, da zahteva celega človeka in ni mogoče opredeliti organizacije izobraževanja le kot dodatno nalogo.

Zdravko Silič

Odgovorni smo za to, kar delamo, pa tudi za tisto, česar ne delamo.

VOLTAIRE

V gorah - Foto: I. V.

NAŠ DELEŽ PRI USMERJENEM IZOBRAŽEVANJU

V šolskem letu 1981/82 smo začeli usmerjeno izobraževati v vseh prvih letnikih srednjih šol v Sloveniji. Potrebne so bile obsežne priprave. V novem vzgojnoizobraževalnem procesu sodelujejo tudi OZD, kjer učenci opravljajo proizvodno delo in delovno prakso. V drugi polovici šolskega leta, to je od meseca februarja dalje, gredo učenci za 80 ur v OZD na proizvodno delo oziroma počitniško prakso. O tej nalogi vemo v OZD kaj malo, zato je prav, da spomnimo sodelavce na to, da je naše podjetje sodelovalo v teh pripravah.

Tvorno smo sodelovali s posebno izobraževalno skupnostjo za gozdarstvo, gozdarsko srednjo šolo v Postojni in medobčinsko gospodarsko zbornico. Po več posvetovanjih smo oblikovali samoupravni sporazum o pravicah in obveznostih OZD pri načrtovanju in izvajanju proizvodnega dela in delovne prakse ter drugih oblik izobraževalnega dela. V okviru tega sporazuma smo nato sestavili in podpisali letno pogodbo, s katero so konkretnje urejeni medsebojni odnosi (št. učencev, čas izvajanja ipd.) med šolo v Postojni in Gozdnim gospodarstvom Bled. Učenci v goz-

darstvu bodo začeli praktični del pouka v mesecu aprilu. Do tedaj moramo sestaviti še izvedbeni načrt praktičnega dela in določiti varna dela, ki bodo ustrezala psihofizičnim zahtevam učencev. Vsporedno smo izvajali tudi kadrovske priprave. Z vsako TO smo se domenili, da pošlje na usposabljanje za inštruktorje po enega delavca. Večina je že opravila osnovni tečaj. Za inštruktorje v gozdarskih TOZD je gozdarski šolski center v Postojni pripravil še dva krajša tečaja za dodatno osvajanje praktičnih znanj s področja pridobivanja lesa in gojenja gozdov. Tako usposobljeni bodo ti delavci lahko sodelovali tudi pri izvedbi raznih tečajev, ki jih organizira ustrezna služba v našem podjetju. Po TO bodo inštruktorji občasno pomagali delavcem v proizvodnji osvajati pravilne delovne postopke, tako kot bo to zahteval razvoj tehnologije. V centralni gozdarski šoli bodo redno dopolnjevali znanje inštruktorjev, ki ga bodo ti nato posredovali delavcem v TO. Toliko zaenkrat o vlogi in pomenu izvajalcev praktičnega pouka in delovne prakse oziroma inštruktorjev v naši DO. O izkušnjah pa po opravljeni nalogi.

H. Z.

IZ RAZGOVORA Z DELAVCEM TOK IVOM DOMISLIČEM

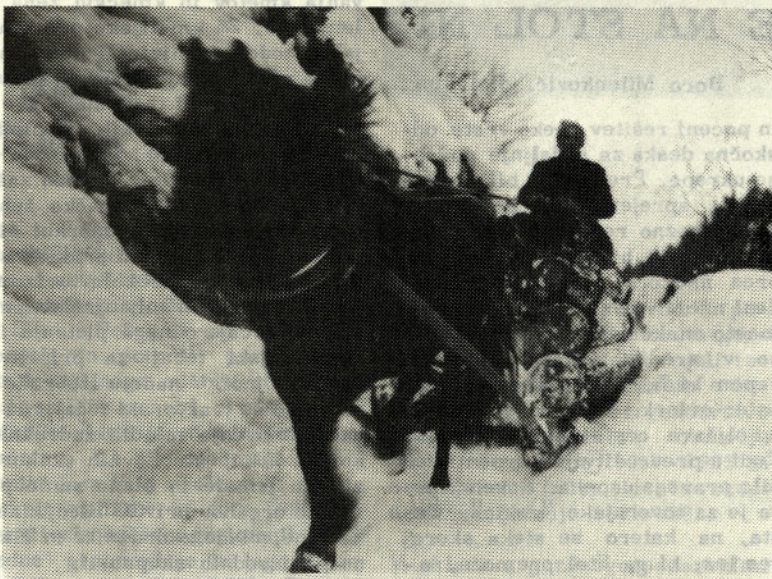
Ivo Domislič, rojen leta 1940 v vasi Brezove Dane v republiki Bosni in Hercegovini. Rodil se je kot sin malega kmeta, gozdnega delavca. V družini je bilo sedem otrok, zato je moral zaradi majhnih dohodkov družine že s štirinajstimi leti tudi sam poprijeti za težko delo v gozdu.

6. maja 1963 je na predlog domačina zapustil rodno vas in šel na gozdnogospodarsko območje Bled. Zaposlil se je kot sekač na Poljški planini. Spominja se, da so v tisti dobi delali še s sekiro in ročnimi žagami. Cest in vlak še ni bilo, mehaniziranega spravila še manj. Živeli so po gozdarskih kočah v bližini delovišč in so le v sobotah in nedeljah prihajali v dolino. V rodno vas se je vračal dvakrat letno, redno pa je materi pošiljal denar kot pomoč za lažje življenje družine.

Leta 1964 se je udeležil enega izmed prvih tečajev za sekača motorista. Po uspešno končanem tečaju je bil dodeljen v skupino petih delavcev, kot motorist. Delal je z motorno žago tipa STIHL-CONTRA. Po dvanajst ur je moral podžagovati in prežagovati drevje. Drugi delavci skupine pa so ročno klestili in zlagali veje ter belili hlodovino.

Čeprav je bilo delo gozdnega delavca v tistih časih težko, je vzljubil gorenjske gozdove in ljudi ter se v kratkem času naučil našega jezika. V Poljšah je spoznal življensko družico in si na majhni kmetiji ustvaril družino.

Dodatni vir dohodka je videl v spravilu lesa. Kupil si je konja in v prostem času pričel spravljati les in s tem pripomogel k izpolnjevanju plana.

Ivov prosti čas

Kaj misli o gospodarjenju z gozdovi? - Delovne organizacije, ki so zainteresirane za lesno surovino, bi morale vlagati več sredstev v gradnjo cest in vlak. S tem bi preprečili močno izkoriščanje gozdov v bližini prometnic in bi bilo gospodarjenje z gozdovi možno na celotni površini.

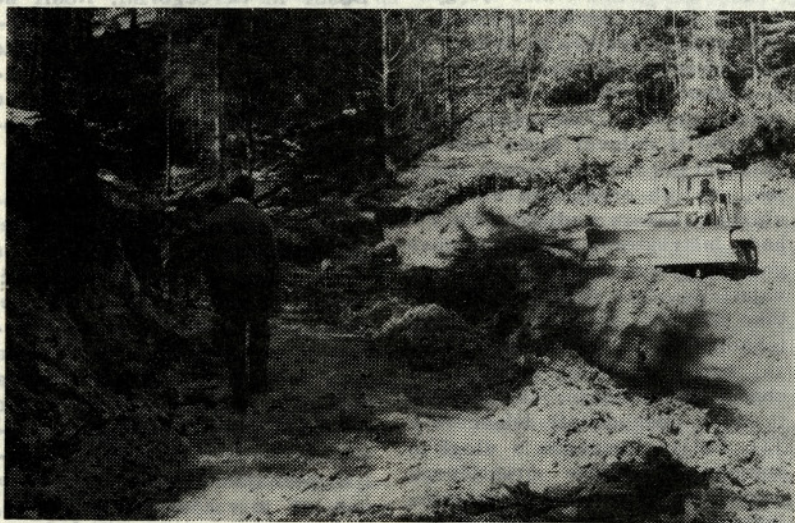
- Kot lastnik gozda meni, da bi morala biti cena lesa v gozdovih ob cestah enaka ceni lesa iz najbolj oddaljenih področij, ker bi s tem spodbudil pridobivanje lesa na celotni površini.

Ivo je vesten delavec, še nikoli ni zavrnil nobene delovne nalo-

ge, temveč je vse pridno in vestno opravil. Nepogrešljiv je pri izgradnji in popravilu mostov, pri objektih na gozdni učni poti, vsako leto se udeležuje domačega tekmovanja gozdnih delavcev - sodeloval pa je tudi na republiškem tekmovanju, izvršuje pa pa tudi vsa druga zaupana mu dela.

Želim mu še veliko uspehov pri opravljanju delovnih nalog in da bi dočakal zaslužen pokoj v gozdu, ki mu je tako ljub.

A. B.

Selitev kompresorja bomo opravili z združenimi močmi. Foto: GG

ZA REKONSTRUKCIJO "MAGISTRALNE" CESTE NA STOLNI DENARJA

Boro Milenković, dipl. ing.

Pred dvema desetletji so na "horuk" in brez tehnične dokumentacije zgradili prvo gozdno cesto na Stol. Graditelji, vojaki, so s skromnimi sredstvi skušali čim bolj uspešno urediti staro izvozno pot.

Razumljivo, da so obdržali številne prestrme klance, neprimerne ovinke, zgradili komaj prevozne serpentine in z bruni tlakovali odseke v ilovici. Pred petimi leti sem prvič začel "drukat", da bi cesto rekonstruirali. Predlagal sem, da bi najprej preuredili 200 m dolg klanec s 17% vzpona, ki je še ob vznožju Stola. Na ravnem, nerodovitem terenu naj bi z izpeljavo ceste v obliki črke S dosegli enakomeren 10% vzpon. To bi bila upravičena

in poceni rešitev, neke vrste odskočna deska za nadaljnje podobne ukrepe. Predlog je bil nazadnje le sprejet. Tudi gradbeniki so ustrezno reagirali ter z namenom, da bi pocenili gradnjo, brez nadzora prekrojili predložen načrt v cestno "spako". Namesto enakomernega vzpona 10% so v sredini variante vstavili vzpon 14 %, pred njim pa zaprt oster ovinek. Tako je spodletela izboljšava ceste že na začetku. Tudi s preureditvijo serpentin ni bilo pravega uspeha. Posebno prva je za tovornjake "cokla". Cesta, na katero se steka skoraj ves les, ki ga Stol premore, ostaja v najnižji kategoriji gozdnih cest. Da bi jo vsaj razširili!

SEJA CENTRALNEGA SVETA TOK IN ZBORA DELEGATOV HKS

Bled - V četrtek, 24. decembra, je bila na Bledu peta seja centralnega sveta temeljne organizacije kooperantov in zbora delegatov hranilno kreditne službe pri GG Bled. Delegati so se na seji dogovorili o poročilu za plačilo lesa v letu 1981 in sprejeli smernice za sestavo zaključnega obračuna TOK za leto 1981 ter ugotovili, da bo finančni načrt za leto 1981 dosežen. Na seji so sprejeli delovni koledar za leto 1982, statut hranilno kreditne službe in za vodjo HKS GG Bled imenovali dipl. ing. Majdo Lončnar. V članstvo TOK so sprejeli še štiri kmete in se istočasno dogovorili, da je treba v organizacijskih enotah preveriti članstvo in pripraviti predloge za izključitev iz članstva vseh, ki ne izpolnjujejo pogojev v skladu s statutom. Delegati so na seji sprejeli tudi program izobraževanja kmetov in kmečkih žena v letu 1982. Za kmetijske proizvajalce bodo organizirali predavanja o pridelovanju silažne koruze, pravilni rabi travnatega sveta, o krmnih posevkih, o plodnostnih motnjah pri kravah in o kmetijski zakonodaji - pomen zaščitenih kmetij. Za kmečke žene pa bodo predavanja o uporabi čistil in higieni, higieni pridobivanja mleka, o kmečkem turizmu in zdravi prehrani. Načrtovana sta tudi tečaj ročnega pletenja in gospodinjski tečaj za pripravo domačih jedi. V načrtu izobraževanja so še traktorski tečaj, razna tekmovanja mladih združnikov in nekaj strokovnih ekskurzij za kmete in člane samoupravnih organov pri GG Bled, kmečke žene, mlade združnike in člane proizvodnih skupnosti.

Ciril Rozman

S SEJE CK TOK BLEED

Bled - V petek, 29. januarja, je bila na Bledu šesta seja centralnega sveta TOK skupaj z delegati zbora HKS in upravnega odbora temeljne organizacije kooperantov Gozdnega gospodarstva Bled.

Po pregledu sklepov zadnje seje so delegati razpravljali in sklepali o poročilih inventurnih komisij. Na seji so imenovali volilno komisijo, določili volišča in pripravili spiske volilnih odborov za vsa volišča, ki jih bodo predložili volilni komisiji v potrditev. Največ pa so na seji govorili o elementih proizvodnega plana temeljne organizacije kooperantov za leto 1982. Strokovne službe so pripravile predlog načrta za leto 1982, vsklajen z republiško resolucijo, ki predvideva v primerjavi z lanskoletnim načrtom osem odstotno povečanje. Delegati so ugotovili, da trenutne cene hlodovine niso vzpodbudne za količine predvidene po predlogu načrta, še predvsem ne za bukovo hlodovino, ker dobi kmet lahko več za cepljena drva kot za hlodovino. Glede na to so sprejem proizvodnega načrta za leto 1982 preložili na naslednjo sejo v februarju.

Ciril Rozman

S SEJE OBMOČNE SIS

Bled - V ponedeljek, 28. 12., je bila na Bledu seja delegatov obeh zborov skupščine SIS za gozdarstvo gozdnogospodarskega območja Bled. Delegati so na seji sprejeli in potrdili poročila o delu izvršilnega odbora območne skupnosti, o porabi sredstev za biološka vlaganja, o združevanju sredstev, ki jih plačujejo uporabniki lesa in o realizaciji operativnih načrtov za leto 1980 in operativnih načrtov gojitvenih del, gozdne proizvodnje in izgradnje gozdnih cest za leto 1981. Določili so razporeditev in uporabo sredstev, ki izvirajo iz različ-

Gams v pomladanski dlaki otožno gleda v prihodnost. Garje in lovci so jih zelo razredčili.

Foto: I. V.

nih naravnih in proizvodnih pogojev v skladu z zakonom o gozdovih. Na seji pa so sprejeli tudi samoupravni sporazum o temeljih plana SIS za gozdarstvo gozдно-gospodarskega območja Bled za obdobje 1981-1985 in srednjeročni načrt območne skupnosti za obdobje 1981-1985.

V skladu z gozdnogospodarskimi načrti bodo v obdobju 1981-1985 na celotnem območju poprečno letno posekali 211,800 m³ btto

lesne mase, posek pa naj bi se rahlo dvigal tako, da bi znašal v letu 1985 215.200 m³ btto lesne mase. Uresničitev proizvodnih nalog je pogojena z novogradnjo in rekonstrukcijo gozdnih cest. Načrtujejo, da bo v obdobju 1981-1985 zgrajenih 120 km gozdnih cest. Na koncu seje so se dogovorili za zbiranje potrebnih finančnih sredstev za Triglavski narodni park.

Ciril Rozman

VIŠJA AMORTIZACIJA - NIŽJI DOHODEK

Ob koncu novembra je zvezni zbor Skupščine Jugoslavije sprejel zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o revalorizaciji osnovnih sredstev in sredstev skupne porabe uporabnikov družbenih sredstev in zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o amortizaciji osnovnih sredstev temeljnih organizacij združenega

dela in drugih uporabnikov družbenih sredstev.

Združeno delo si je za to prizadevalo že dalj časa, saj so nerealno nizko določene minimalne amortizacijske stopnje osnovnih sredstev povzročale nerealno visok dohodek in vse vrste porabe (skupno, splošno in osebno), med-

tem ko so cene osnovnih sredstev močno prehitvale revalorizacijo. Amortizacijska sredstva niso zadostovala, zato je bilo potrebno za zamenjavo odsluženih osnovnih sredstev najemati kredite, kar je povečalo zadolženost in nelikvidnost organizacij združenega dela, po drugi strani pa je pripomoglo k tehničnemu in tehnološkemu zaostajanju naših osnovnih sredstev in na ta način tudi zaostajanju produktivnosti dela.

Novi zakon prinaša spremenjeno višino amortizacijskih stopenj. V jugoslovanskem povprečju se je zvišala povprečno kar za 42 %. Novi zakon uvaja kar desetkrat več amortizacijskih skupin. Novost zakona je tudi v tem, da je potrebno odslej amortizacijo obračunavati za vsa osnovna sredstva.

Vse organizacije združenega dela, ki so sodelovale pri pripravljanju zakona, so menile, da so povečane stopnje amortizacije realne in jih je treba čim prej uveljaviti.

Pričakovati pa je potrebno tudi negativne posledice predvsem tam kjer so že doslej poslovali z izgubo ali na meji rentabilnosti.

Majda Odar

Kdor nikdar v življenju ni bil trapast, ta tudi modrec ni bil.

Heinrich Heine

MAST ZA NEPREMOČLJIVO US-NJE

- 13 dkg čebelnega voska
- 53 dkg loja
- 13 dkg gostega terpentina
- 13 dkg jedilnega olja
- 26 dkg nesoljene masti
- 10 dkg saj

Pomladanski smog v Bohinjski Bistrici naj bi se zredčil z gradnjo nove kotlovnice za požiganje lubja. Izbran je že tip kotla in izvajalec. Peč naj bi začela delovati najkasneje v 2 letih.

Foto: I. V.

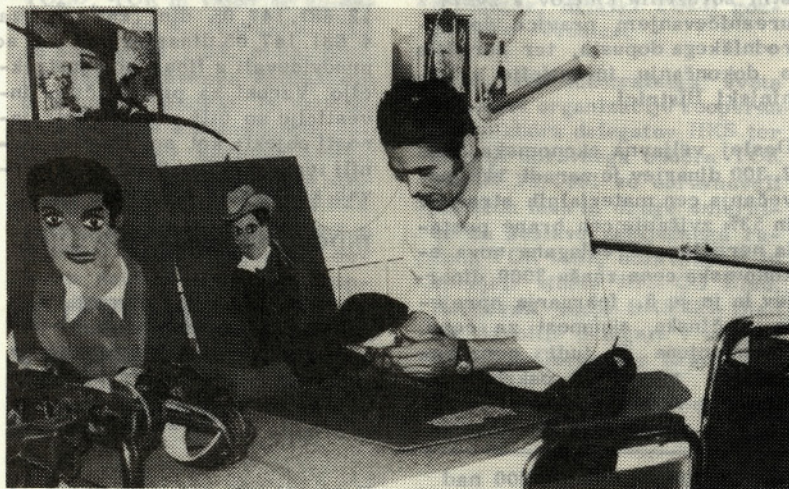
Bohinjski grad obnavljajo novomeška podjetja za počitniški dom odprtega tipa.

Foto: I. V.

Jože Potočnik na sliki v eni od sob Doma za upokojence dr. Franceta Berglja dela na lepljenki. Kot vem se pri zaposlitvi, to je da bi kaj delal le malo uspe. Invalidnost ga je psihično popolnoma strla, da se je zalezal in je poln bolečih preležanin, katere mora občasno zdraviti tudi v bolnici.

Menda jim iz GG vsako leto v dom pošljete nekaj denarja. To je lepo. Pošljite jim tudi letos, saj ste kot je razvidno iz zadnjih "Presekov" kar dobro gospodarili.

A. Soklič

SEJA SKUPŠČINE SAMOUPRAVNE STANOVANJSKE SKUPNOSTI

27. januarja 1982 so se sestali delegati zbora uporabnikov in izvajalcev na 14. skupni seji skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Radovljica. Obravnavali so osem točk dnevnega reda in sprejeli poročilo o delu Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Radovljica za leto 1981 in program 1982, srednjeročni plan Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Radovljica 1981-1985, pravilnik o pogojih in merilih za reševanje stanovanjskih vprašanj delovnih ljudi in občanov iz sredstev solidarnosti, samoupravni sporazum o združevanju sredstev vzajemnosti pri gradnji stanovanj v občini Radovljica za obdobje 1981-1985, obravnavali in sprejeli so objavo natečaja za dodelitev posojil iz sredstev vzajemnosti za nakup stanovanj v okviru usmerjene družbene gradnje stanovanj v občini Radovljica ter informacijo o dodelitvi delnih nadomestil stanarin za leto 1981.

Ocenili so, da je bilo delo sta-

novanjske skupnosti in njenih samoupravnih organov v preteklem letu uspešno ter dobra podlaga za naprej. 158 občanov je prejele posojilo za dograditev in adaptacijo lastnih stanovanjskih hiš v višini 15.640.000,00 din, 2.000.000,00 din pa so namenili za revitalizacijo in investicijsko vzdrževanje stanovanjskega sklada v družbeni lastnini - 2.225 stanovanj. Iz solidarnostnega sklada je bilo rešenih 75 stanovanjskih problemov, odobrenih pa je bilo tudi 56 subvencij stanarin družinam in občanom z nižjimi osebnimi dohodki. V okviru usmerjene družbene stanovanjske gradnje je bilo lani zgrajenih 140 stanovanj v Cankarjevem naselju v Radovljici, 9 stanovanj v Sp. Gorjah, 36 garaž, na Jaršah-Bled pa dokončujejo še 70 stanovanj.

Delovanje stanovanjske zadruga "DOM" Radovljica se je okrepilo; število zadrugnikov je doseglo 185, dodelili pa so 93 parcel za individualno gradnjo, kar bo tudi v prihodnje osrednja skrb

stanovanjske zadruga.

Skupščina samoupravne stanovanjske skupnosti se je sestala na treh sejah, na katerih so delegati obravnavali 25 vprašanj. V letošnjem letu nameravajo delovati na področju prilagajanja stanovanjske samouprave novim zakonom, prav tako bodo sprejeli novi samoupravni sporazum o ustanovitvi in delovanju, statut stanovanjske skupnosti. V aprilu jih čakajo volitve v novo delegatsko skupščino. Na področju družbene stanovanjske gradnje bodo pričeli graditi 184 stanovanj; 102 v Lescah, 54 na Bledu-Jarše, 16 v Bohinjski Bistrici in 12 v Stari Fužini. V letu 1982 bo tudi zaključena gradnja 162 stanovanj in sicer 66 v Cankarjevem naselju, 70 na Jaršah, 22 na Posavcu in 4 v Kroplu.

V okviru stanovanjske zadruga "DOM" planirajo začetek gradnje 137 individualnih stanovanjskih hiš, stalna naloga bo tudi vzdrževanje in prenova stanovanjskega sklada, med dodatnimi nalogami pa se pojavljajo ustanovitve stavbno-zemljiške skupnosti in skupne strokovne službe SIS materialne proizvodnje ter naloge s področja LO in DS.

Srednjeročni plan Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Radovljica za obdobje 1981-1985 zasleduje cilj, da bi v tem srednjeročnem obdobju začeli graditi 1.100 stanovanj, 709 v okviru družbeno usmerjene gradnje in 401 v okviru individualne gradnje. Pravilnik o pogojih in merilih za reševanje stanovanjskih vprašanj delovnih ljudi in občanov iz sredstev solidarnosti, saj izključuje mlade družine kot posebno kategorijo upravičencev solidarnostnih stanovanj. V okviru solidarnosti bodo po tem pravilniku reševali stanovanjsko vprašanje delavci z nižjimi osebnimi dohodki ter občani in družine, ki nimajo možnosti svojega stanovanjskega vprašanja rešiti v TOZD in delovni skupnosti, upokojenci, invalidi, starejši in za delo nesposobni ljudje ter udeleženci NOV, pod pogojem, da imajo v občini stalno bivališče.

Lani je za delno nadomestitev stanarine zaprosilo 74 občanov, 60 vlog je bilo rešenih pozitivno, 14 pa negativno.

Majda Očar

SEJA SKUPŠČINE SKUPNOSTI OTROŠKEGA VARSTVA

Radovljica, 2. februarja: Prispevna stopnja naj bi od 1. marca 1982 dalje znašala po domocilnem principu 1,25%, po sedežnem principu pa 1,6%. V celoti pomeni to znižanje prispevne stopnje za 0,46 %.

2. februarja so se sestali delegati zbora uporabnikov in zbora izvajalcev Skupnosti otroškega varstva Radovljica na 16. seji. Obravnavali so enajst točk dnevnega reda in med drugim sprejeli soglasje k predlogu za povišanje ekonomske cene in višine mesečne oskrbnine, pravilnik o oblikovanju ekonomske cene in vplačevanju mesečne oskrbnine za otroke, vključene v Vzgojno varstveno organizacijo Radovljica, samoupravni sporazum o ustanovitvi Skupnosti otroškega varstva Radovljica ter informa-

cije o organizaciji Vzgojno varstvene organizacije Radovljica, celovito oceno stanja na področju uresničevanja družbenega varstva otrok v občini Radovljica, informacijo o samoupravnem sporazumu o pravicah in obveznostih združenih kmetov v zvezi z uresničevanjem pravice do porodniškega dopusta, ter poročilo o dokončanju investicije v Bohinjski Bistrici.

Doslej veljavna ekonomska cena 2.300 dinarjev je zaradi 34% povečanja cen materialnih stroškov in 53% zvišanje cen hrane postala nerealna. Predlagana nova ekonomska cena znaša 3000 dinarjev in jo je 5. februarja sprejela Občinska skupnost za cene. Spremenjena je tudi cenovna lestvica mesečnih oskrbnin za otroke v vrtcih:

ju uresničevanja družbenega varstva otrok v občini Radovljica je prispevek k gradnji za III. konferenco Zveze sindikatov o socialni politiki.

Konec leta 1980 so v Bohinjski Bistrici začeli uporabljati nov otroški vrtec v prenovljeni stari osnovni šoli. Na ta način so izpraznili prostore v novi osnovni šoli in omogočili celodnevni pouk. Vrednost novega objekta z 865 m² neto površine je znašala 12.681.147,05 din, kar je za 4.681.147,05 dinarjev več kot so predvidevali s finančno konstrukcijo. Vzroki za prekoračitev investicije so bili v večji dotrajnosti objekta kot so prvotno menili ter v nekaterih novih zahtevah komunalne organizacije.

INDOK CENTER RADOVLJICA

NOVICE BREZ NASLOVA

Važnejši sklepi temeljnih organizacij združenega dela GG Bled, sprejeti v decembru 1981 ter januarju in februarju 1982:

- Sprejet je bil aneks k samoupravnemu sporazumu o temeljnih plana stanovanjske skupnosti Radovljica za obdobje 1981-85.
- Člani delavskega sveta so sprejeli poročila inventurnih komisij,, in sicer o inventuri osnovnih sredstev, lesnih zalog v nedokončani proizvodnji, blagajne in porto blagajne ter drobnega inventarja.
- Na sejah delavskih svetov so bili sprejeti plani sečenj in prodaje za leto 1982.
- Sprejete so spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o temeljnih plana ekonomskih odnosov s tujino za obdobje 1981-1985.
- Na sejah delavskih svetov so člani obravnavali tudi osnutek pravilnika o pogojih in merilih za reševanje stanovanjskih vprašanj delovnih ljudi in občanov iz sredstev solidarnosti, ki ga je predložila samoupravna stanovanjska skupnost občine Radovljica.

mesečni dohodek na člana družine	1.500 do 2.000	2.000 do 2.500	2.500 do 3.000	3.000 do 3.500	3.500 do 4.200	4.200 do 5.000	5.000 nad 5.000
prispevek staršev	570 din	720 din	980 din	1.380 din	1.640 din	1.770 din	1.900 din
od ekonomske cene krijejo starši	19%	24%	33%	46%	55%	59%	63%
otroško varstvo prispeva:							
- v %	81%	76%	67%	54%	45%	41%	37%
- v din	2.430	2.280	2.020	1.620	1.360	1.230	1.100

V družinah, kjer mesečni dohodek na člana družine ne presega 1.500 dinarjev, otroci ne plačajo oskrbnine v vrtcu.

Če je otrok odsoten, se od mesečnega zneska odračuna dnevna hrana brez režije. Kosilo velja 15,50 din in malica 5,50 din.

Vzgojno varstvena organizacija Radovljica združuje 10 vzgojnovarstvenih enot v Begunjah, Bohinjski Bili, Bohinjski Bistrici, Gorjah, Kamni gorici, Kropi, Lescah, Radovljici in Srednji vasi. V 46 oddelkih je varstva deležno 1060 otrok, zanje pa skrbi 45 vzgojiteljic, 27 varuhinj, 1 ortopedinja, 3 vodje, 15,5 kuharic, 14 snažilk in trije hišniki. V vseh vrtcih sprejemajo otroke od 3. do 7. leta starosti razen v Bohinjski Bistrici, kjer i-

majo tudi oddelek za dvoletne otroke. Jasli v občini nimamo, pač pa v letošnjem letu organizirajo tri oddelke družinskega varstva za otroke od 8. meseca do 2. oziroma 3. leta starosti. Žal so starši s to obliko varstva še vse premalo seznanjeni in je neizkoriščajo v tolikšni meri, kot bi jo lahko.

Poleg rednega programa načrtujejo v Vzgojno varstveni organizaciji Radovljica v letošnjem letu izpeljati 120 urni program priprave na osnovno šolo v Begunjah, Lescah in Radovljici. V vseh vrtcih pa od novembra do maja 1982 že izvajajo 80 urne programe za otroke, ki niso vključeni v vrtce.

Celovita ocena stanja na področ-

- Člani delavskega sveta temeljnih organizacij so sprejeli pravilnik o izdatkih za prehrano delavcev med delom, ki se uporablja od 1.1.1982 dalje.
- Delavski sveti temeljnih organizacij so dali soglasje za nakup stanovanja v Mojstrani v izmeri 57,71 m² in v vrednosti 1,366.657 din.
- Komisije za delovna razmerja TOZD, TOK in DSSS so na sejah od 1. do 4. februarja 1982 na podlagi 24., 28. in 64. člena samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za reševanje stanovanjskih potreb delavcev sprejele sklep, da se dodeli dvoipol sobno stanovanje na Bledu v objektu B-3 Jarše, s površino 64,49 m² v uporabo Jožetu Podgoršku, delavcu delovne skupnosti skupnih služb ter trosobno stanovanje na Hrušici v deveterčku B-2 s površino 74,21 m² Petru Klariču, delavcu TOZD gozdarstvo Jesenice.
- Na 5. seji komisije za stanovanjska vprašanja dne 19.2.82 je bil glede na število točk, izračunanih na podlagi 24. člena samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za reševanje stanovanjskih potreb delavcev, podan predlog za komisije za delovna razmerja TOZD in delovne skupnosti, da se stanovanje v Mojstrani v deveterčku D-4 s površino 57,71 m² dodeli v uporabo Majdi Vister, delavki TOZD gozdarstvo Jesenice.
- Na 5. seji centralnega sveta temeljne organizacije kooperantov in zbora delegatov HKS ter 3. seji upravnega odbora TOK dne 24.12.1981 so obravnavali poračun lesa in druge smernice za sestavo zaključnega računa TOK 1981, obravnavali in sprejeli status HKS GG Bled, imenovali vodjo HKS GG Bled ter izvolili delegate v organe LB, TB Gorenjske Kranj.
- Na 3. seji sveta delovne organizacije GG Bled dne 2.2.1982

pa so bili sprejeti sledeči sklepi:

Svet delovne organizacije sprejme poročilo o delu v gozdovih Brkinov v letu 1981 in zadolžitve v letu 1982, ki znašajo 4.000 m³. Nadstroške v delovni organizaciji GG Bled v znesku 600.306,00 din in v Zavodu Sežana v znesku 482.461,35 din pokrijejo TOZD gozdarstvo Bohinj, Pokljuka, Jesenice v razmerju doseženih prihodkov od prodaje lesa.

Svet delovne organizacije sprejme poročilo o delu v mehaniziranem lesnem skladišču Rečica in predlagane podražitve.

Začne se preurejati staro stavbo v TOZD avtoprevozništvu za nastanitev delavcev TOZD gozdno gradbeništvu, o organiziranju toplega obroka pa se še dogovarja.

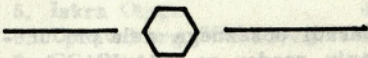
Intenzivno tečejo dela za pridobitev lokacijske dokumentacije v Sp. Gorjah ali Praprotnici.

Dvosobno stanovanje v Mojstrani s površino 57,71 m² v vrednosti 1,366.657,00 din se kupi za potrebe TOZD gozdarstvo Jesenice.

Svet delovne organizacije daje osnutek samoupravnega sporazuma o združevanju ter o skupnih osnovah in merilih za dodelitev stanovanjskih sredstev v 15-dnevno javno razpravo.

Program dela uredniškega odbora glasila Preseki se sprejme. Glasilo se izdaja v 600 izvodih.

M. Č.

STARO NAVODILO ZA CEPILNO SMOLO

- 2 dela smole
 - 1 del čebelnega voska
 - 1 del terpentina
- se skuha in doda 3 odstotke sala ali masti

Kozel - Foto: I. V.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Zakaj nimamo gojitelja, ki bi delal za območje?

Lani smo po kalkulativnih cenah v gojenju gozdov opravili za 39.330.000 din storitev. Od tega je bilo največ odkazil za gozdno drevje.

Na to vprašanje odgovarjajo:

Vodja sektorja za urejanje gozdov - ing. Košir:

Po podatkih splošnega združenja gozdarstva smo edini v Sloveniji, ki nimamo gojitelja, čeprav so dela sistemizirana. Gojitelj-tehnik je iz sektorja odšel 1.7.1977. Po sistemizaciji pa bi moral poleg tehnika na gojenju delati še en inženir taksator.

V sektorju smo kljub temu morali opraviti najnujnejše naloge, kot so poročila za SIS, statistiko, inšpekcijo in poslovna poročila ter usklajevanje letnih planov. Usmerjevalno delo smo opravljali na osnovi vabil iz temeljnih organizacij. Opustili pa smo spremljanje normativov, izobraževanje na internih seminarjih in razvojne dejavnosti. Vzrok za ta izostanek je predvsem v tem, da so se menjavali delavci, ki so občasno opravljali ta zanje dodatna dela.

V zadnjih letih porabimo za gojenje 400-600 ur časa. Očitki, da v sektorju nismo opravili teh nalog, niso upravičeni. Zakaj? Naloge sektorja za urejanje gozdov so dobro opravljene. Delamo po pravilniku o izdelavi gozdnogospodarskih načrtov. Končni izdelki so skupinski. Zato moramo vsako odsotnost delavca z različnim profilom nadomestiti z izkušenimi kadri in ne s pravilniki.

Zaradi obsežnega dela pri urejanju gozdov so inženirji-taksatorji delali le občasno na gojenju. Po sistemizaciji je bil manjko tudi do 4.500 ur letno. V razpoložljivem času smo naredili, kar je bilo mogoče.

V sektorju imamo usposobljene kadre za reševanje prostorskih problemov v okviru SIS za gozdarstvo. Problem je v razpoložljivem času in neurejenem statusu gojitelja.

Na problem gojitelja v območju stalno opozarjamo poslovodne organe. Predstavniki TO sodijo, da je to zadeva organizacije DSSS. V DSSS pa nekateri menijo, da morajo TO popolnoma samostojno opravljati naloge gojenja. Kljub mnogim nejasnostim pa nam je uspelo vnesti v predlog razvida del in nalog naloge za usmerjevalno in razvojno delo na področju gojenja gozdov.

Vodja splošnega sektorja - tov. Silič:

V predlogu razvida del in nalog so opisana dela gojitelja inženirja in če bo z letnim planom izpolnjen obseg del in letni fond ur, smatram, da je najbolj smiselno, da zadolžimo za ta dela strokovnjaka, ki bo za svoje odločitve tudi nosil odgovornost.

Vodja TOK - ing. Arih:

Na vprašanje bi odgovoril s kratko predstavitevjo stanja v TOK na tem področju:

- V pogojih, ko družba zahteva v zasebnih gozdovih visoke sečnje, slišim od strokovnih sodelavcev v TOK grenkobo pripombo, da ob tako močnih sečnjah gojenje kar odpišimo. Osebnim mnenim, da je treba ravno močne sečnje še toliko bolj gojitveno preišljeno izvajati, ker imajo odločilen dolgoročen vpliv na razvoj sestoja. Na žalost pa je stvarnost drugačna. Pri sečnjah često ostaja v ozadju gojitvena opredelitev, namesto da bi bila

odločilni dejavnik dogajanj v sestoji.

- Pri neposredni negi mladovja opazamo na terenu izrazito pomanjkanje načrtnosti in dolgoročnosti ter slabo poznavanje oziroma neupoštevanje razvojnih zakonitosti drevesnih vrst in sestojev.

- Izbiro osebkov pri ukrepih nege mladovja smo skoraj v celoti prepustili delavcem, katerih gojitveno izobraževanje smo praktično opustili. Enako se je zgodilo z obnovo in dopolnjevanjem strokovnega znanja gozdarskih tehnikov, čeprav smo že pred leti ugotovili, kako je to nujno potrebno. Zatišje na tem področju je znak resne krize gozdarske stroke v naši OZD.

- Gozdno-gojitveno načrtovanje kot princip dela v zasebnih gozdovih ni zaživel.

- Tudi nimamo človeka, ki bi novosti v stroki prenašal na teren, prav tako ne, da bi vzpodbujal, organiziral in vodil napredek stroke v lastnih vrstah. Je še vrsta drugih nalog posebnega družbenega pomena, ki bi jih morali izvajati.

Problematika je torej široka in nujno bi morali naloge na tem področju natančno opredeliti in si jih razdeliti, tudi med TOK in DSSS. Nobenega dvoma torej ni, da je po zahtevnosti in obsegu utemeljeno opredeliti skupino nalog v delokrog gojitelja inženirja.

Ali bomo prišli tudi letos na cilj? - Foto: I. V.

MEDNARODNO LETO INVALIDOV

V Presek 4-5 dec. 1981 je pomotoma pod člankom Namesto uvodnika izpadlo ime in priimek avtorja. Avtor prispevka je mag. Janez Černač, dipl. ing. Za ne-ljubo napako se opravičujemo.

J. S.

PERSONALNE SPREMEMBE

V januarju:

PRIŠLI:

VIDOVIČ IVAN - DS SS

ODŠLI:

NEDIČ SAVO - TOZD gozdarstvo Bohinj, sezonska zaposlitev

ŽMITEK IZTOK - TOZD gozdarstvo Bohinj, odhod v JLA

PAUREVIČ ILIJA - TOZD gozdarstvo Jesenice, sezonska zaposlitev

PAUREVIČ JOZO - TOZD gozdarstvo Jesenice, sezonska zaposlitev

SMUKAVC JANEZ - TOZD gozdarstvo Pokljuka, poklicna rehabilitacija

BALUKČIČ JURE - TOZD gozdarstvo Pokljuka, upokojitev

ZUPAN METKA - TOZD gozdarstvo Gradbeništvo, upokojitev

VUKUŠIČ IVAN - TOZD gozdarstvo Gradbeništvo, upokojitev

PREMEŠČENI:

JAKOPIČ MARIJA iz DS SS v TOZD Gradbeništvo

Ivica Lah

Najhujša je utrujenost od brezdelja.

Božidar Knežević

Tistega dne, ko boš s svojim delom zadovoljen in srečen, se ubij.

Ugo Osetti

V tednu invalidov od 6. do 13. decembra smo tudi mi uspešno prispevali k mednarodnemu letu invalidov.

V Jugoslaviji imamo več kot dva milijona invalidov, med njimi 722 tisoč invalidov dela. Naša družba je takoj po osvoboditvi poskrbela za invalide s pozitivno zakonodajo, ki jim je prinesla možnosti rehabilitacije in zaposlitve. Le-ta omogoča invalidu, da živi polno družbeno življenje.

Naš družbeni razvoj je na področju znanstvenih raziskovanj prispeval nova spoznanja v skrb za invalide, ki se uveljavljajo v delovnih in družbenopolitičnih organizacijah, pa tudi v invalidskih organizacijah. Nadaljnji družbeni razvoj pa nam nakazuje še poglobitev tega vprašanja, pri čemer smo v tem letu dosegli še posebne uspehe. Skrb za invalide prehaja vedno bolj tja, kjer invalid živi, torej v KS.

Za invalide z gledno skrbe v družtvih invalidov po občinah. Na področju gozdnega gospodarstva je ta skrb zlasti uspešna in u-

činkovita v občini Jesenice, o čemer nas obveščajo tudi sredstva javnega obveščanja, RTV, radio in časopisje.

Slehnemu invalidu je danes zagotovljen ustrezen finančno materialni položaj. Če invalid ne more živeti doma v družini, mu je zagotovljena domska oskrba v naših domovih "Dr. Janka Benedika" in "Dr. Franceta Berglja". Že več kot dve desetletji prenašata v teh domovih posledice težke invalidnosti Jože in Janez iz območja Gorij. Oba sta težka invalida - paraplegika, prvi po požgodbi, dobljeni pri nakladanju lesa, drugi pa po operaciji na hrbtenici, poškodovani pri delu.

Zato je v delovnih organizacijah največja odgovornost, skrb za varnost pri delu in preprečevanje nesreč. Načrtno delo in odgovornost v preprečevanju vzrokov invalidnosti na vseh področjih se morata nadaljevati tudi vnaprej, ker invalidnost je težka stvar in hudo prizadene življenje človeka.

Alojz Soklič

OBČINSKO SINDIKALNO PRVENSTVO V SMUČARSKIH TEKIH - REZULTATI

Občinsko sindikalno prvenstvo v smučarskih tekih za leto 1982 je bilo v Lescah 24. januarja 1982 v izvedbi TVD Partizan Gorje. Na tekmovanju je nastopilo 48 žensk in 209 moških iz 63 OOSZ.

Iz OOSZ naše delovne organizacije je bilo na tekmovanju le 6 nastopajočih (ena ženska in pet moških). Dosegli so naslednje rezultate:

- v skupini ženske do 27 let je nastopila Lijana Kos in se uvrstila na 6. mesto;

- v skupini moški od 28-35 let se je Drago Boškovski uvrstil na 10. mesto;

- v skupini moški od 36-45 let se je Pavel Kobilica uvrstil na prvo mesto;

- in v skupini moški nad 46 let

so dosegli Boris Ahac 3. mesto, Jože Podlogar 16. in Jaka Rožič 17. mesto.

Skupni ekipni vrstni red:

1. Veriga Lesce	131
2. LIP Bled	94
3. Elan Begunje	93
4. Vezenine Bled	53
5. Iskra Otoče	40
6. Upravni org. SO Radovljica	35
7. GG Bled	30
8. Gradb. podj. Bohinj	23
FILBO Boh. Bistrica	23
10. Murka Lesce	20
11. Sukno Zapuže	12
12. OŠ Lipnica	11
13. Merkur	6
14. PTT Radovljica	5
15. Društvo invalidov Radovlj.	3
16. Društvo upokojencev Rad.	2

J. S.

odgovori na

"Ocenite - ugotovite"

Na vprašanje, koliko lesa je naloženega na tovarnjaku, slika 34/1 je prišlo na uredništvo 10 odgovorov. Pravi količini, ki je bila 18, 10 m³, se je z oceno najbolj približal ing. Petkoš, njegova ocena je bila 18,50 m³ in je zato prejel prvo nagrado. Drugo nagrado je prejel Silvo Repinc - ocena 17,20 m³ - in tretjo ing. Ogris - ocena 17,00 m³.

Na vprašanje, ali jo poznate, je prišlo le 7 odgovorov. Pravilen pa je bil le odgovor ing. Ogriša, ki je napisal, da je drevesna vrsta na sliki 34/2 cembrin (Primus Cembra). S to drevesno vrsto so pogozdovali v začetku dvajsetega stoletja na Mežakli.

Vsi štirje so prejeli knjižne nagrade. Nagrajencem čestitamo, vsem, ki ste sodelovali z odgovori, pa se lepo zahvaljujemo.

J. S.

ŽREBANJE REŠEVALCEV NOVOLETNE NAGRADNE KRIŽANKE V GLASILU SOZD GLG

Uredniški odbor glasila "GLG" je 25.1.1982 izrežbal dobitnike nagrad novoletne nagradne križanke. Izmed 257 prispelih rešitev je bilo izžrebanih devet reševalcev, ker je GRADIS - LIO naknadno prispeval v fond nagrad še 500,00 din.

Nagrajenci novoletne nagradne križanke so (po zaporedju razpisanih nagrad):

1. GROHAR Bojan, Grajska 23, 64260 Bled

2. BRADEŠKO Jožica, AERO tovarna celuloze Medvode, 61215 Medvode
3. SEVER Pavla, Grič 11, 64260 Bled
4. ORAŽEM Domen, Ribenska 14 64260 Bled
5. JERINA Marija, AERO Medvode (mehanografija), 61215 Medvode
6. HAFNER Marija, Hafnerjevo naselje 97, 64220 Šk. Loka
7. JARC Milanka, Podlubnik 78, 64220 Škofja Loka
8. PINTAR Marjana, LIP Bled, 64260 Bled
9. URH Albin TO Tomaž Godec, Bohinjska Bistrica

Pravilna rešitev križanke:

ZV, KASTELAN, ALVARADO, STAHANOV, KATI, AVE, NO, SAMOTA, OM, AB, MALEDIVI, ILL, ŠIBA, VČERAJ, OJE, ELITA, IRANKA, ST, BOLEZEN, JAK, TU, OL, RISANJE, TEVŽ, GENIJ, UL, OPAE, ASANACIJA, TV, ML, SASS, ODA, KRKONI, T, ATALA, KATALOG, VODVIL, PIČA, IGL, ORION, ISTER, BOG.

SVETOVNO PREŽIVETJE

Križa, ki jo doživljamo, se kaže v politični in gospodarski razklanosti med socialističnim Vzhodom in kapitalističnim Zahodom, med industrijskim severom in nerazvitim Jugom. Izražena je v nasilju družbe nad človekom in okoljem. Svet je nesrečen, ker slutiti, da bi tedaj, če bi odkril, kam gre, odkril katastrofo. Človeštvo navdaja strah pred prihodnostjo. Naravni viri, surovine in energija, so postali redki in močnejši načrtujejo delitev zemeljskih bogastev. To je delitev pomanjkanja, bitka vseh proti vsem. Razviti Sever se bori za ohranitev premoči z razvrednotenjem naravnih virov Juga, kjer je tretji svet. Nerazvite države tretjega sveta so dobile nož na grlo. Pogajanja s pritiski na strani močnejšega vodijo do izbruhov trpljenja šibkih, posledice na v vojno. To je dediščina politike velesil.

Večina človeštva je danes zakleta v lakoto. Ljudje, ki so si ne-

koč znali pridelati hrano, delajo v rudnikih in plantažah. Uvoženo hrano z mizernim zaslužkom ne morejo kupiti, saj zanjo veljajo cene razvitega sveta. To je suženjstvo dvajsetega stoletja.

Glavne državne investicije tretjega sveta so namenjene oborožitvi. In zopet kujejo dobičke velesile. Moderno orožje pa revnim dvakrat jemlje: k sebi grabi investicije in tudi kvalificirano delovno silo, ki je v nerazvitem svetu primanjkuje.

Celotna zadolženost tretjega sveta se vrtoglavo dviga, kar ogroža svetovno bančništvo in prekinja dosedanja vlaganja v nerazvite. Istočasno je neznostno s stališča človeške morale, da ob presežkih hrane tretjine človeštva stradata dve tretjini. Razviti svet se hrani in bogati z uvoženimi surovinami, ki jih po nizki ceni odvzema stradajočemu človeštvu.

Zato je zahodna mednarodna politika do rasističnih režimov tako popustljiva. Križanje interesov velesil koplje grob prenekateremu narodu Juga. Veliki borci proti tej politiki Tito, Naser, Nehru so spregledali in se organizirali. Organizirale so se države proizvajalke nafte. Che Guevara je pripravljaval svetovno revolucijo.

Kakšna je pot iz te zablode. Pri mer je Japonska. Uničena v 2. svetovni vojni je prehitela ZDA. Čudež se imenuje mikroprocesorska tehnika, ki temelji na znanju, na informaciji, ki jo s komunikacijo prenaša v računalnike in robote. Roboti so Japonski prinesli zmago v proizvodnji avtomobilov, optike, zvočne tehnike. Kljub temu, da imajo Japonci štiri petine svetovnih robotov, brezposelnosti ne poznajo.

Japonski vzpon se je začel s kopiranjem zapadne industrijske tehnologije. Z izjemnim naporom novega znanja so jo dvignili na povsem nov nivo, nivo informacije, skrite v mikroročunalniku. Japonski čudež nastaja v eni po naravnih virih najbolj revnih držav. Zato je njihova politika investiranja drugačna od politike velesil. Izvažajo pamet v tretji svet. Na tak način si bodo zagotovili energijo in surovine ter tržišče. Njihova parola razvite-

mu svetu je: Ne tratite denarja, mi smo sposobni izdelati najcenejše mikroprocesorje za ves svet. Nobenih pogojev, nobenih embargov za prenos vrhunske tehnologije! Japonci so spoznali, da so časi monopolov minili. Zmaguje tisti, ki ima več pame- ti, več informacij.

Komunikacija in prosveta sta prvi nematerialni strukturi, ki jih je mogoče razširiti po svetu. Postopoma je treba uresničiti odprtost duha in pripravljenost na učenje. Današnji čas je tekmovanje med šolanjem in katastrofo.

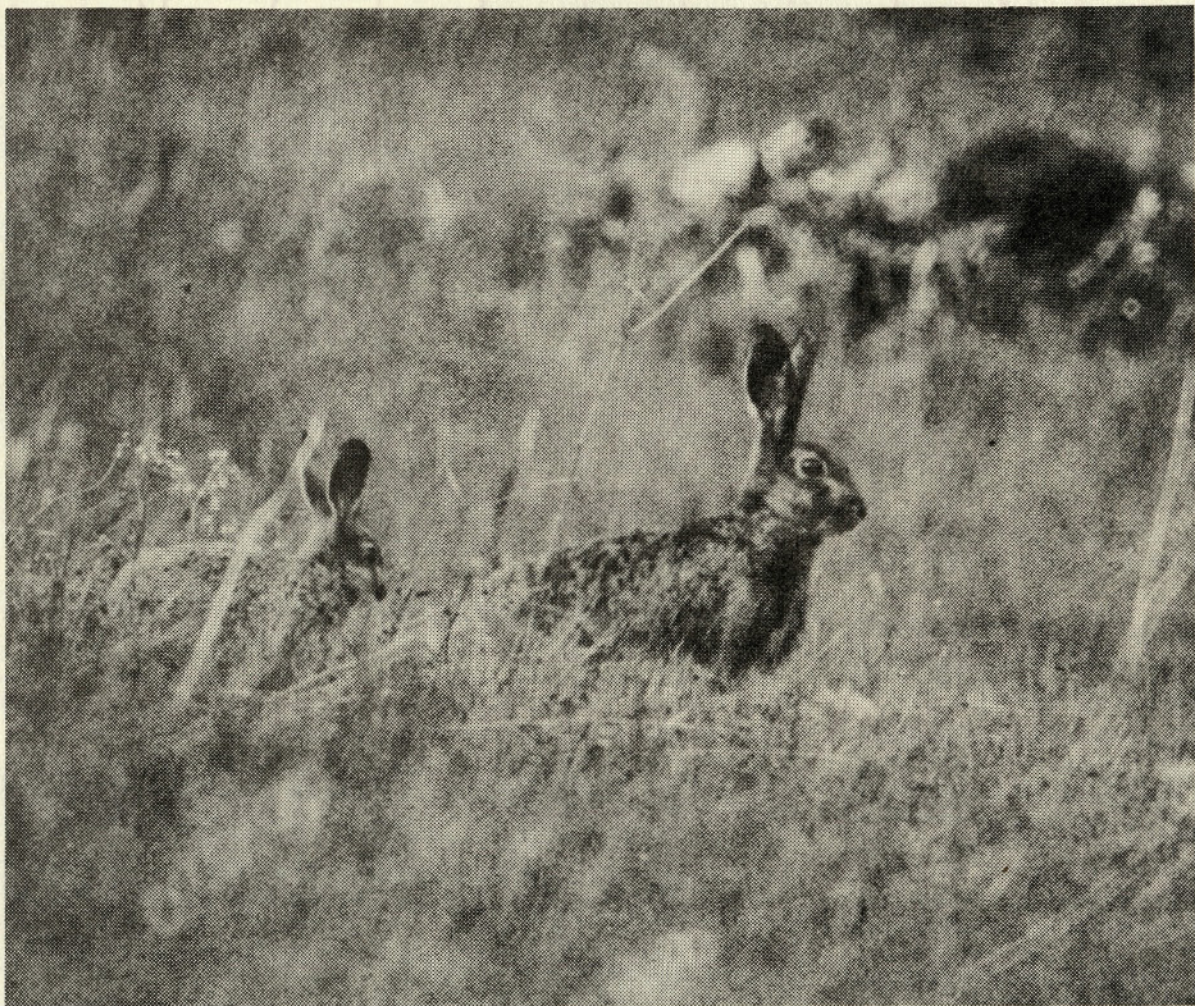
Industrializacije tretjega sveta so se praviloma končale z ne- uspehom. Hitro kopičenje ljudi v velika mesta, ki so zapustili zemljo, je povzročilo nerešljive socialne probleme. Odloča- nje bi moralo ostati decentrali- zirano, tako kot tudi proizvod- nja. Skrb za proizvodnjo hrane mora biti med cilji gospodarje- nja. Z novimi komunikacijami si morali postati dostopni cen- tri znanja. Blizu je čas, ko se bo informatika razvila na pod- ročju medicine, meteorologije, agronomije, gozdarstva itd. Sa- mo od inteligence človeške druž- be zavisi, kdaj bo ta proces za -

šel delovati.

Priznanje, to je ključna beseda. Priznati je treba novo pot v prihodnost. Priznati moramo partnerstvo drug drugemu. Člo- veška zgodovina se bo ponovno začela takrat, ko se bomo od- povedali tiraniji.

Če vas zanima ta tema, vam povem, da sem ideje povzel po knjigi J. Schreiberja SVETOVNI IZZIVI, ki je izšla lani tudi pri nas - z enoletno zamudo.

I. V.

Letos pravijo, da bo več zajcev! Lisice so poginile.
Foto: I. V.

Glasilo "PRESEKI" ureja uredniški odbor organizacije združenega dela GG Bled, Ljubljanska c. 19.

Odgovorni urednik Jože Skumavec, dipl.ing., tiska Delavska univerza Tomo Brejc Kranj v 600 izvodih.